

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om språkexamina

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om allmänna språkexamina och lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda ändras. Målet är att systemet med språkexamina bättre ska svara mot behoven hos det ökande antalet deltagare när det gäller att avlägga språkexamen för att visa språkkunskaper för olika ändamål.

I syfte att göra systemet med språkexamina flexiblere föreslås det att det ska bli möjligt att avlägga allmänna språkexamina som delprov. Vidare föreslås det i propositionen att det nuvarande språkexamenssystemet för statsförvaltningen läggs ned och integreras i de allmänna språkexamina. Propositionen innehåller också andra ändringsförslag som gör examensprocessen flexiblere och smidigare, såsom utnyttjandet av Min Studieinfo vid delgivningen av examensresultat. Propositionen uppdaterar därtill bestämmelserna om språkexamensregistren.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Beredning	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget	5
2.1 Språkexamenssystemen	5
2.1.1 Allmänna språkexamina	5
2.1.1.1 Förvaltningen av allmänna språkexamina	5
2.1.1.2 Avläggande av allmänna språkexamina	6
2.1.2 Språkexamina för statsförvaltningen	8
2.1.2.1 Avläggande och förvaltning av språkexamina för statsförvaltningen	8
2.1.2.2 Alternativa sätt att visa språkkunskaper enligt språkkunskapslagen	10
2.2 Digitaliseringen av språkexamina samt registren	11
2.3 Användningsändamål för examina och antalet examina som avläggs	15
3 Målsättning	18
4 Förslagen och deras konsekvenser	18
4.1 De viktigaste förslagen	18
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	18
4.2.1 Konsekvenser för människor	18
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna och myndigheternas informationshantering	19
4.2.3 Ekonomiska konsekvenser	19
5 Alternativa handlingsvägar	20
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	20
6 Remissvar	21
7 Specialmotivering	21
7.1 Lag om ändring av lagen om allmänna språkexamina	21
7.2 Lag om ändring av lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda	27
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	29
9 Ikraftträdande	30
10 Verkställighet och uppföljning	30
11 Förhållande till andra propositioner	30
11.1 Samband med andra propositioner	30
11.2 Förhållande till budgetpropositionen	31
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	31
LAGFÖRSLAG	34
Lag om ändring av lagen om allmänna språkexamina	34
Lag om ändring av lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda	37
BILAGOR	39
PARALLELLTEXT	39
Lag om ändring av lagen om allmänna språkexamina	39
Lag om ändring av lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda	44
BILAGOR	47
FÖRORDNINGSUTKAST	47
Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om allmänna språkexamina	47

FÖRORDNINGSUTKAST	49
Statsrådets förordning om visande av kunskaper i finska och svenska.....	49

UTKAST

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt skrivningarna i regeringsprogrammet för statsminister Orpo (s. 80 och 82) ska utbudet av och kvaliteten på språkexamina i de båda inhemska språken förbättras för att säkerställa arbetskraftens språkkunskaper. I villkoren för uppehållstillstånd som tagits in i regeringsprogrammet (s. 214) ingår särskilt goda kunskaper i finska eller svenska som visas genom ett språkprov. I regeringsprogrammet (bilaga B) ingår därtill erhållande av arbetsmarknadsstödet språktillägg genom påvisande av språkkunskaper. Dessa nya ändamål som nämns i regeringsprogrammet förväntas öka antalet personer som avlägger språkexamina mångfaldigt, och därför måste man kunna ordna språkexamina i mycket större omfattning än för närvarande. Antalet personer som avlägger examen har därtill ökat en aning till följd av den ändring (OKM031:00/2023) som genomfördes i början av hösten 2024 i enlighet med regeringsprogrammet. I och med ändringen kan språkexamen för statsförvaltningen, som visar utmärkta kunskaper i finska eller svenska, under vissa förutsättningar avläggas avgiftsfritt.

Enligt skrivningen i regeringsprogrammet (s. 85) för statsminister Orpo beaktas vid utvecklandet av utbildningssystemet bättre än för närvarande de möjligheter som artificiell intelligens och digitalisering erbjuder. Digitaliseringens möjligheter utnyttjas också för att minska det administrativa arbetet.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpo genomför regeringen därtill en totalreform av den nationella dataskyddslagstiftningen. I samband med totalreformen upphävs de författningar som försvårar informationsflödet, en ändamålsenlig användning av molntjänster eller en ändamålsenlig organisering av de offentliga tjänsterna i övrigt. Vid behov utnyttjas det nationella handlingsutrymme som GDPR ger i större utsträckning än för närvarande. I mellanrapporten från samordningsgruppen för totalreformen av dataskyddslagstiftningen (OM126:00/2023) ([Koivu, Virpi m.fl. 2024: Totalreformen av dataskyddslagstiftningen. Samordningsgruppens halvtidsrapport. Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2024:25, s. 39 och 65](#)) nämns regleringen av språkexamensregistren som ett tema som bör bedömas närmare i förhållande till nuläget för bestämmelserna om dataskydd.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med Utbildningsstyrelsen. Utgångspunkten för beredningen har varit Utbildningsstyrelsens förstudie från hösten 2024 om utvecklingen av de språkexamina som administreras av Utbildningsstyrelsen. Vid kartläggningen av nuläget för språkexamina i förstudien ordnade Utbildningsstyrelsen hösten 2024 tre diskussionsmöten för sakkunniga som arbetar med språkexamina vid Utbildningsstyrelsen. Därtill ordnade Utbildningsstyrelsen ett diskussionsmöte för sakkunniga vid Centret för tillämpad språkforskning (Solki) vid Jyväskylä universitet, som ansvarar för samordningen av de allmänna språkexamina. Vid beredningen av regeringspropositionen har undervisnings- och kulturministeriet också hört sakkunniga från justitieministeriet.

Utkastet till regeringsproposition har varit på remiss mellan den xx xx och den xx xxx 2025. Propositionen har sänts på remiss till Aalto-universitetet, Ålands landskapsregering, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry, Finlandssvenska teckenspråkiga rf, Helsingfors universitet, Östra Finlands universitet, Jyväskylä universitet, Centret för tillämpad språkforskning vid Jyväskylä universitet (Solki),

Teckenspråkscentret vid Jyväskylä universitet, Riksarkivet, Institutet för de inhemska språken, Finlands Dövas Förbund, Lapplands universitet, Villmanstrand-Lahtis tekniska universitet LUT, Migrationsverket, justitieministeriet, Utbildningsstyrelsen, Uleåborgs universitet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Dövblinda rf, Nätverket för Finlands universitets språkcenter FINELC, Rectorsrådet för Finlands universitet UNIFI rf, Finlands rektorer rf, Svenska Finlands Folkting, Svenska handelshögskolan, Konstuniversitetet, Tammerfors universitet, dataombudsmannens byrå, Åbo universitet, arbets- och näringsministeriet, Vasa universitet, justitiekanslern i statsrådet, finansministeriet, Handikappforum rf, Delegationen för personer med funktionsnedsättning VANE samt Åbo Akademi. Därtill har Utbildningsstyrelsen ombetts förmedla information om remissbehandlingen till examensnämnderna för språkexamina för statsförvaltningen, examenskommissionen för allmänna språkexamina samt anordnarna av språkexamina, och även andra har haft möjlighet att lämna utlåtande via utlåtandetjänsten eller undervisnings- och kulturministeriets registratorskontor.

Beredningsunderlaget till regeringens proposition finns i den offentliga tjänsten på adressen <https://okm.fi/sv/projekt?tunnus=OKM001:00/2025>.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Språkexamenssystemen

2.1.1 Allmänna språkexamina

2.1.1.1 Förvaltningen av allmänna språkexamina

Allmänna språkexamina (YKI) är det andra av de system för officiella nationella språkexamina som förvaltas av Utbildningsstyrelsen. Enligt 2 § i lagen om allmänna språkexamina (964/2004) svarar Utbildningsstyrelsen för systemet med allmänna språkexamina, systemets utveckling och tillsynen över det. Utbildningsstyrelsen kan med högskolorna ingå avtal som hänför sig till utarbetande och bedömning av examina. Utbildningsstyrelsen har ett avtal om samordning av de allmänna språkexamina med Centret för tillämpad språkforskning (Solki) vid Jyväskylä universitet. Solki svarar för den innehållsmässiga utvecklingen av examina, utarbetandet av tester, utvärderingen av testresultaten samt utbildningen av personer som deltar i examensverksamheten (bedömare, utarbetare och intervjuare).

I anslutning till Utbildningsstyrelsen finns kommissionen för allmänna språkexamina. Bestämmelser om kommissionens sammansättning och uppgifter finns i 3 och 3 a § i lagen om allmänna språkexamina. Enligt lagen har kommissionen till uppgift att behandla principiella frågor som hänför sig till utvecklingen av allmänna språkexamina och frågor som är viktiga för samhället eller för examinanden samt att ta initiativ till utvecklingen av språkexamina. Enligt 13 § får därtill omprövning begäras hos kommissionen i fråga om ett beslut som gäller bedömningen av en examensprestation. Närmare bestämmelser om kommissionens arbete finns i 1–4 § i statsrådets förordning om allmänna språkexamina (1163/2004).

Examenstillfällena för allmänna språkexamina sköts av examensanordnarna, om vilka det föreskrivs i 4 och 5 § i lagen. Enligt 4 § kan Utbildningsstyrelsen ingå avtal om anordnande av allmänna språkexamina för en viss tid av högst fem år i sänder med 1) högskolor samt statliga ämbetsverk och inrättningar, 2) sådana utbildningsanordnare eller huvudmän för läroanstalter som har tillstånd att ordna utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning, tillstånd att ordna utbildning enligt gymnasielagen, tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning eller tillstånd att driva läroanstalt enligt lagen om fritt bildningsarbete, 3) en kommun eller samkommun i egenskap av anordnare av grundläggande utbildning, 4) andra

än i 1–3 punkten avsedda registrerade samfund eller stiftelser som har tillräcklig sakkunskap. När avtalen ingås ska det enligt 2 mom. beaktas att examenstillfällena erbjuds i en omfattning som är tillräcklig med beaktande av de regionala behoven. En förutsättning för ingående av avtal är att anordnaren förfogar över sådan personal, sådana lokaler och sådan utrustning som behövs för att examina ska kunna ordnas. Ett avtal kan hävas om examensanordnaren försummar sina avtalsenliga uppgifter. I 5 § i lagen föreskrivs om examensanordnarnas uppgifter. Därtill innehåller paragrafen en bestämmelse enligt vilken lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas på examensanordnaren när den behandlar testmaterialet för allmänna språkexamina. Hänvisningsbestämmelsen har ansetts behövlig för att betona att examensanordnaren ska sörja för testmaterialet på det sätt som förutsätts i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen* (se RP 230/2022 rd, s. 17). I 6 § i statsrådets förordning om allmänna språkexamina finns närmare bestämmelser om innehållet i avtalet om anordnande av examina.

Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie fanns det i november 2024 i nätverket av anordnare av allmänna språkexamina 53 anordnarorganisationer, som ordnar språkexamina på sammanlagt 37 orter. På det finländska fastlandet är den sydligaste orten Ekenäs och den nordligaste Enare. Därtill ordnas allmänna språkexamina i Mariehamn på Åland och i Tallinn i Estland. Flest anordnare av språkexamina finns det i Helsingfors, där sju organisationer ordnar dem. Allmänna språkexamina ordnas på samma examensdag på olika orter i examensanordnarnas lokaler. År 2024 ordnades sex examensdagar för finska på mellannivå och fem examensdagar för svenska på mellannivå. Slutförandet av bedömningen av en allmän språkexamen tar ca två månader.

Systemet med allmänna språkexamina omfattar också bedömare av examensprestationerna. Enligt 7 § i lagen får allmänna språkexamina bedömas av personer som har sådan behörighet som föreskrivs genom förordning av statsrådet och som på ansökan har antecknats i registret över bedömare, vilket förs av Utbildningsstyrelsen. Bestämmelser om bedömarens behörighet finns i 7 § i statsrådets förordning om allmänna språkexamina. I 13 § i lagen föreskrivs att omprövning får begäras hos Utbildningsstyrelsen i fråga om ett beslut som gäller antecknande av en bedömare av examina i registret över bedömare.

2.1.1.2 Avläggande av allmänna språkexamina

Med allmänna språkexamina utvärderas vuxnas funktionella språkkunskaper i praktiska situationer, och deltagande i examen förutsätter inte språkkunskaper inom något visst område. Vem som helst kan delta i examina, oberoende av hur och var man har inhämtat sina språkkunskaper. Allmän språkexamen kan avläggas i nio olika språk, av vilka språkexamina i finska och svenska är de populäraste. Enligt 6 § i lagen om allmänna språkexamina beslutar Utbildningsstyrelsen om examensspråken.

Bakgrunden till bestämmelserna om allmänna språkexamina har varit behovet att skapa ett examenssystem i Finland som tar fram jämförbara intyg för flera språk. Ett ytterligare mål har varit att med hjälp av examenssystemet förenhetliga språkundervisningen och inlärningsmålen för vuxna. Senare har systemet med allmänna språkexamina också ansetts följa Europeiska unionens rådsresolution 2002/C 50/01 av den 14 februari 2002 om främjande av språklig mångfald och språkinläring inom ramen för genomförandet av målsättningarna för Europeiska språkåret 2001. I resolutionen uppmanas medlemsstaterna att skapa sådana system för bedömning av språkkunskaper enligt den av Europarådet framtagna gemensamma europeiska referensramen för språk där även kunskaper och färdigheter som inhämtats utanför skolan beaktas på ett tillräckligt sätt. (RP 86/2004 rd s. 2–4.) Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie bedöms språkkunskaperna i de allmänna språkexamina med hjälp av en skala med sex kunskapsnivåer, som empiriskt är kopplad till skalan i den europeiska referensramen (GERS/CEFR).

Enligt 6 § i lagen kan allmänna språkexamina avläggas på tre nivåer, dvs. grundnivå, mellannivå och högsta nivå. Deltagaren väljer själv vilken nivå han eller hon deltar i, och bedömningen av examina sker enligt en sexgradig nivåskala. Examen på grundnivå placeras på nivåerna 1–2 på nivåskalan, examen på mellannivå på nivåerna 3–4 och examen på högsta nivå på nivåerna 5–6. Bestämmelser om delprov i examina finns i 5 § i statsrådets förordning om allmänna språkexamina, enligt vilken examen på varje examensnivå ska omfatta delprov i talförståelse, muntlig framställning, textförståelse och skriftlig framställning. Examinanderna avlägger alla delprov vid samma examenstillfälle. Provet i muntlig framställning på grundnivå i finska och svenska avläggs i form av en intervju, delprovet i muntlig framställning på mellannivå avläggs i en språkstudio och på högsta nivå innefattar delprovet förutom studioavsnittet också en intervju.

I 9 § i lagen föreskrivs det om examensintyget som ges för allmänna språkexamina. Enligt paragrafen ges examinanden ett intyg över bedömningen av genomgången examen och examensnivå. I 2 § i statsrådets förordning om allmänna språkexamina preciseras att examensintygen undertecknas av examenskommissionens ordförande. Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie ges deltagarna ett intyg där språkkunskapsprofilen uttrycks numeriskt, dvs. med en separat bedömning av kunskapsnivån för alla fyra delprov. För en examen på grundnivå kan man få nivåbedömningen under 1, 1 eller 2, för en examen på mellannivå nivåbedömningen under 3, 3 eller 4 och för en examen på högsta nivå nivåbedömningen under 5, 5 eller 6. Om ett delprov i en färdighet inte alls har avlagts eller om det har avlagts ofullständigt, antecknas på intyget ”kan inte bedömas” vid färdigheten i fråga. De nuvarande examensintygen utfärdas i pappersform. Solki utarbetar intyget och sänder det till examinanden per post efter att examenskommissionens ordförande har undertecknat det.

Enligt 11 § i lagen tar Utbildningsstyrelsen ut en examensavgift av dem som anmält sig till examen. Examensavgifternas belopp baserar sig på bestämmelserna om avgifter för offentliga grättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) och närmare bestämmelser om beloppet utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Enligt 11 § 2 mom. återbetalas examensavgiften till den som anmält sig till examen, om personen är förhindrad att delta i examen på grund av sjukdom eller något annat därmed jämförbart särskilt vägande skäl, och personen inte heller kan delta i följande examenstillfälle. Avgiften återbetalas inte om examensanordnaren inte informerats om examinandens förhinder före examenstillfället. Ansökan om återbetalning ska göras hos Utbildningsstyrelsen inom två veckor från dagen för examenstillfället. Bestämmelsen om återbetalning av avgiften trädde i kraft vid ingången av 2023. Enligt motiveringen till lagen (RP 230/2022 rd, s. 7, 12 och 20) var syftet med tillägget att förtydliga det dåvarande oklara läget och förenhetliga praxis för återbetalning av avgifter. Genom att föreskriva om grunderna och förutsättningarna för återbetalning av avgiften strävade man efter att minska ogrundade annulleringar av deltagande och därigenom extra kostnader för examensanordnarna. I motiveringen konstateras också att en person som inte deltar i ett examenstillfälle också ofta tar en examensplats av någon annan eventuell examinand. Enligt motiveringen ska en tillräcklig utredning, såsom ett läkarintyg, läggas fram om sjukdom eller annat förhinder, såsom en exceptionell situation i likhet med coronaviruspandemin. Efter lagändringen har bestämmelsen dock visat sig vara problematisk, eftersom villkoren är beskrivna på en mycket allmän nivå och det enligt Utbildningsstyrelsen är svårt att tillämpa dem på praktiska situationer. Bestämmelsens krav som gäller deltagande i följande examenstillfälle orsakar också utmaningar i fråga om huruvida en person som annullerat sitt deltagande går förbi de andra i kön som har anmält sig till följande examenstillfälle. År 2023 fick Utbildningsstyrelsen enligt förstudien 273 ansökningar om återbetalning av examensavgiften, av vilka endast cirka hälften uppfyllde lagens villkor och den som återkallat sin anmälan fick tillbaka examensavgiften. Behandlingen av ansökningar om återbetalning av examensavgift sysselsätter särskilt mycket tjänstemännen vid Utbildningsstyrelsen på grund av de många villkor som lagen ställer.

Enligt 13 § i lagen får omprövning begäras i Utbildningsstyrelsens beslut om återbetalning av examensavgift. Därtill får omprövning i fråga om ett beslut som gäller bedömningen av en examensprestation begäras hos kommissionen för allmänna språkexamina. I paragrafen föreskrivs det att begäran om omprövning av ett beslut som gäller bedömningen av en examensprestation ska lämnas inom 14 dagar från det att examinanden haft möjlighet att få kännedom om bedömningsresultaten och tillämpningen av bedömningsgrunderna i sitt eget fall. Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie framställs begäran om omprövning i Utbildningsstyrelsens webbtjänst och Utbildningsstyrelsen skickar uppgiften till Solki, som svarar för omprövningen av prestationerna. Ur Solkis synpunkt kommer begäran om omprövning vid oförutsedda tidpunkter, vilket antagligen beror på tidtabellen för postningen av pappersintygen och de manuella skedena i processen.

I Utbildningsstyrelsens förstudie konstateras att det finns ett behov av att utfärda examensintygen betydligt snabbare än för närvarande. Enligt förstudien tar det för närvarande omkring två månader att färdigställa bedömningen av allmänna språkexamina; Solki sammanställer examensintygen och postar dem till examinanderna cirka två månader efter examen. Processen för allmänna språkexamina tar cirka fyra månader från det att man anmäler sig till examen till att man får examensintyget. Att testet är pappersbaserat och logistiken i anslutning till detta är en orsak till att det tar lång tid, men det grundliga kvalitetsarbetet i samband med examina har också en inverkan. På grund av den långa väntetiden händer det att en del kunder anmäler sig till examen på nytt för säkerhets skull, eftersom de inte vet om de avlagt examen med godkänt resultat. Efter att ha fått resultaten kan de sedan återkalla anmälan till det nya examenstillfället, om de har avlagt examen med godkänt resultat. Eftersom det inte finns något kösystem vid anmälan, kan examensplatser som blir lediga i ett sent skede inte användas. Utbildningsstyrelsen och Solki belastas också av processrelaterade förfrågningar, till exempel frågor om möjligheten att få resultaten på förhand och frågor om när examensintygen kommer. Enligt förstudien ser Utbildningsstyrelsen dessutom en risk för att ansökningar som gäller examensprocessen inte kan behandlas och beslut inte kan fattas inom en skälig tid, om också antalet ansökningar ökar i takt med att antalet examinander ökar. Detta kan ytterligare fördröja processen för språkexamina. Utöver ovan nämnda ansökningar och beslut hänvisar förstudien till processen för behandling av svikligt förfarande, där den som gjort sig skyldig till svikligt förfarande kan meddelas ett tidsbegränsat förbud att delta i examen i enlighet med 6 a §.

2.1.2 Språkexamina för statsförvaltningen

2.1.2.1 Avläggande och förvaltning av språkexamina för statsförvaltningen

Det andra officiella nationella språkexamenssystemet som handhas av Utbildningsstyrelsen är språkexamina för statsförvaltningen (VKT), som det föreskrivs om i 3 kap. i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003, nedan *språkkunskapslagen*).

I 10 § i språkkunskapslagen är utgångspunkten att kunskaper i finska och svenska kan visas genom språkexamina för statsförvaltningen, som ordnas särskilt för vardera språket. I Utbildningsstyrelsens förstudie konstateras att språkexamina för statsförvaltningen i första hand är avsedda för att personalen inom den offentliga förvaltningen ska kunna visa att de behärskar det andra inhemska språket. Språkkunskaperna bedöms enligt olika arbetsuppgifter som är typiska för statsförvaltningen och den övriga offentliga förvaltningen. Enligt motiveringen till språkkunskapslagen (RP 92/2002 rd, s. 114) är avsikten att språkexamina för statsförvaltningen ska visa sådan allmän språkkunskap som behövs i uppgifter inom statsförvaltningen och inte mäta språkkunskap som hänför sig till en enskild yrkessektor, såsom juridik.

Enligt 10 § i språkkunskapslagen kan examinanden genom språkexamina för statsförvaltningen visa utmärkta, goda eller nöjaktiga kunskaper i finska eller svenska. Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie beskriver grunderna för språkexamina för statsförvaltningen inte examina i förhållande till den europeiska referensramen, men i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (481/2003 nedan *språkkunskapsförordningen*) föreskrivs det om förhållandet mellan kunskapsnivåerna i språkexamina för statsförvaltningen och kunskapsnivåerna i de allmänna språkexamina. Enligt 13 § i förordningen jämföras de allmänna språkexamina med språkexamina för statsförvaltningen enligt följande: Nivå 6 i muntlig framställning och hörförståelse i delprov i en allmän språkexamen motsvarar utmärkt förmåga att använda språket i tal i en språkexamen för statsförvaltningen, nivåerna 4 och 5 i samma delprov motsvarar god förmåga, och nivå 3 i provet motsvarar nöjaktig förmåga (punkt 1). Nivå 6 i skriftlig framställning och textförståelse i delprov i en allmän språkexamen motsvarar utmärkt förmåga att använda språket i skrift i en språkexamen för statsförvaltningen, nivåerna 4 och 5 i samma delprov motsvarar god förmåga, och nivå 3 i provet motsvarar nöjaktig förmåga (punkt 2). Nivå 6 i hörförståelse och textförståelse i delprov i en allmän språkexamen motsvarar utmärkt förmåga att förstå språket i en språkexamen för statsförvaltningen, nivåerna 4 och 5 i samma delprov motsvarar god förmåga, och nivå 3 i provet motsvarar nöjaktig förmåga (punkt 3). Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie kan också färdighetsnivåerna för språkexamina för statsförvaltningen beskrivas i förhållande till den europeiska referensramen. På grund av motsvarigheten enligt språkkunskapsförordningen är språkexamina för statsförvaltningen och allmänna språkexamina i praktiken alternativa sätt att påvisa språkkunskaper på samma nivå. Motsvarigheten har beaktats också annanstans i lagstiftningen: till exempel enligt 17 § i medborgarskapslagen (359/2003) kan språkkunskapen som krävs för medborgarskap visas genom avläggande av en allmän språkexamen på färdighetsnivå tre eller språkexamen för statsförvaltningen med nöjaktig förmåga att använda språket i tal och skrift.

Enligt 1 § i språkkunskapsförordningen kan examina i tal, skrift och förståelse i språkexamina för statsförvaltningen avläggas på samma gång eller var för sig. I varje examen ingår två delprov eller sådana delområden som avses i 2 § i språkkunskapsförordningen, till exempel förmåga att förstå tal och förmåga att använda språket i tal i examen i muntlig förmåga. Avläggande av examen i respektive färdighet förutsätter att båda delproven avläggs med godkänt resultat. Om det ena av de delprov som ingår i examen för en viss färdighet har avlagts med godkänt resultat och det andra delprovet har underkänts, ska examinanden på nytt avlägga endast det underkända delprovet inom tre år från beslutet om underkännande.

Enligt 11 § i språkkunskapslagen svarar Utbildningsstyrelsen för förvaltningen och utvecklandet av språkexamina för statsförvaltningen samt för tillsynen över genomförandet. För genomförandet av språkexamina finns i samband med Utbildningsstyrelsen en språkexamensnämnd för finska språket och en språkexamensnämnd för svenska språket. Utbildningsstyrelsen förordnar dessutom ett tillräckligt antal examinatore som är insatta i bedömning av språkkunskaper.

Enligt 7 § i språkkunskapsförordningen ska en examen som gäller utmärkta språkkunskaper avläggas inför examensnämnden. Examina som gäller utmärkta kunskaper avläggs i Utbildningsstyrelsens lokaler, och Utbildningsstyrelsen svarar för anmälan till examen i utmärkta färdigheter och för ordnandet av examenstillfället. Examen i goda och nöjaktiga kunskaper avläggs inför en examiner som förordnats av Utbildningsstyrelsen. Examinatorn avtalar med examinanden om tidpunkten för examensprestationen och svarar för ordnandet av examenstillfället. Examina som gäller utmärkta kunskaper bedöms av examensnämnden för språkexamen för statsförvaltningen och examina som gäller goda och nöjaktiga kunskaper av en examiner.

Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie finns det i statsförvaltningens språkexamina i goda och nöjaktiga kunskaper totalt arton examinatore för både examina i finska och i svenska, och den

nordligaste orten är Uleåborg och den sydligaste Helsingfors. Examen i svenska kan därtill avläggas i Mariehamn på Åland. Examen i utmärkta kunskaper kan endast avläggas i Utbildningsstyrelsens lokaler i Helsingfors.

I examina på god och nöjaktig nivå är det fråga om en enda examen där man kan få vitsordet god eller nöjaktig. Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie kan språkexamen för statsförvaltningen på god och nöjaktig nivå ordnas och avläggas flexibelt, eftersom examinanden och examinatorn kommer överens om tidpunkten för avläggandet av examen. Anmälan till examen görs alltså inte till vissa på förhand bestämda examensdagar, utan den som behöver examen kan mycket snabbt komma överens med examinatorn om en tidpunkt för avläggande av examen. För examina som gäller utmärkta kunskaper ordnas examenstillfällena ungefär en gång i månaden. Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie färdigställs bedömningen av statsförvaltningens språkexamina i goda och nöjaktiga kunskaper samt i utmärkta kunskaper också relativt snabbt och examinanden får ett examensintyg cirka två veckor efter avlagd examen. Flexibiliteten i ordnandet av språkexamina för statsförvaltningen och det korta bedömningsskedet är möjliga eftersom antalet examinanden är litet. Enligt motiveringen till språkkunskapslagen (RP 92/2002 rd) har man bibehållit egna språkexamina för statsförvaltningen vid sidan av de allmänna språkexamina uttryckligen för att de sökande i samband med tillsättningen av en tjänst eller övrig anställning vid behov måste kunna visa sina språkkunskaper utan dröjsmål. Å andra sidan finns det också endast få examinatorer för examina i goda och nöjaktiga kunskaper: i april 2025 fanns det 9 examinatorer i finska och 9 examinatorer i svenska i hela landet.

Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie utarbetar Utbildningsstyrelsen ett intyg över examen i utmärkta kunskaper. Examensnämndens ordförande undertecknar intygen. Intyg över examen i goda och nöjaktiga kunskaper utarbetas av examinatorn.

2.1.2.2 Alternativa sätt att visa språkkunskaper enligt språkkunskapslagen

I 14 § 1 mom. i språkkunskapslagen föreskrivs dessutom att språkexamensnämnderna, utan att föranstalta språkexamen för statsförvaltningen, på ansökan kan utfärda intyg om utmärkta kunskaper i finska eller svenska till den som enligt godtagbar utredning genom tidigare verksamhet har visat sig ha de språkkunskaper som krävs. Enligt uppgifter från Utbildningsstyrelsen inlämnas några sådana ansökningar om intyg av språkexamensnämnderna inom loppet av cirka fem år. Det är dock svårt att utfärda ett sådant intyg på basis av tidigare verksamhet, eftersom den sökande i samband med ansökan inte visar förmågan att använda språket i tal på samma sätt som i samband med språkexamen. I motiveringen till paragrafen (RP 92/2002 rd, s. 116) beskrivs utifrån dåvarande praxis att om det inte rått fullständig säkerhet om nivån på språkkunskaperna, har sökanden kallats till en språkexamen.

Enligt 14 § 1 mom. 2 punkten kan språkexamensnämnderna dessutom besluta om jämställande av språkstudier utomlands med språkexamen för statsförvaltningen. Utbildningsstyrelsen får sällan begäranden om sådant jämställande. Enligt motiveringen till paragrafen (RP 92/2002 rd, s. 116) är syftet med bestämmelsen att beakta Europeiska unionens krav i fråga om arbetskraftens fria rörlighet, även om huvudregeln är att språkkunskaperna ska visas antingen genom språkexamina eller språkprov eller -studier som avlagts i samband med någon annan examen. I motiveringen konstateras, med hänvisning till domstolens domar i målen C-379/89 Anita Groener och C-281/98 Roman Angonese, att till exempel bestämmelser och sådan praxis som anger att språkkunskaperna måste visas på ett bestämt sätt kan anses utgöra en begränsning av arbetskraftarnas fria rörlighet. Av motiveringen till den sistnämnda domen har man i lagförslaget kommit fram till att det kan medföra problem att koppla visandet av språkkunskaperna enbart till inhemsk utbildning och inhemska intyg som utfärdats med stöd av inhemsk utbildning. I motiveringen nämns de gemenskapsrättsliga förutsättningarna för begränsning av grundläggande

rättigheter och konstateras att det bör anses vara en klar reglering ur gemenskapsrättens synvinkel, om sättet att visa språkkunskap fastställs så att språkkunskaperna kan visas inte bara med vissa inhemska intyg utan också med motsvarande intyg som utfärdats i andra EES-stater. Det föreslogs att bedömningen av utländska språkintyg och andra handlingar som utvisar språkkunskap och jämförandet av dem med kraven i den nationella lagstiftningen för att konstatera examinas motsvarighet ska höra till examensnämndernas uppgifter eftersom det är en krävande uppgift.

I 4 kap. i språkkunskapsförordningen föreskrivs dessutom om vilka studier på finska eller svenska eller vilka studier i finska eller svenska som kan användas för att visa språkkunskaperna i stället för att avlägga språkexamen. I 15 § i förordningen föreskrivs det om visande av utmärkt förmåga att använda finska eller svenska i tal och skrift, i 16 § om visande av god förmåga att använda språket i tal och skrift, i 17 § om visande av nöjaktig förmåga att använda språket i tal och skrift och i 18 § om visande av förmåga att förstå språket genom studier. En central roll när det gäller att visa språkkunskaperna har skolutbildningsspråket, som definieras i 20 § i förordningen. Enligt 1 mom. i den paragrafen anses en person ha fått sin skolutbildning på det språk, finska eller svenska, som anges som modersmål på avgångsbetyget över studier enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller gymnasielagen (629/1998) eller över motsvarande studier, om han eller hon på avgångsbetyget fått godkänt vitsord i modersmålet. Enligt 2 mom. anses den som har avlagt studentexamen på ett annat språk än sitt skolutbildningsspråk enligt 1 mom. dock ha fått sin skolutbildning också på det språk på vilket han eller hon i studentexamen har avlagt godkänt prov i modersmålet eller fått minst vitsordet magna cum laude approbatur i provet i finska som andra språk respektive svenska som andra språk. Justitiekanslern i statsrådet (OKV/1761/1/2014) har ansett att särskilt definitionen av skolutbildningsspråket och hänvisningen till motsvarande studier lämnar rum för tolkning och är otydlig. Enligt justitiekanslern uppfyller språkkunskapsförordningen därför inte till alla delar kravet på att lagstiftningen ska vara entydig och tydlig. Förordningen är ägnad att leda till olika tolkningar inom förvaltningen och därför problematisk med tanke på förvaltningslagens princip om jämlik behandling.

2.2 Digitaliseringen av språkexamina samt registren

Digitalisering av de allmänna språkexamina har planerats redan länge, och delar av examensprocesserna för språkexamina har digitaliserats. I fråga om båda språkexamina sker anmälning och betalning av examensavgiften nästan helt i det elektroniska anmälningssystemet: för de allmänna språkexamina och statsförvaltningens språkexamina för utmärkta kunskaper har anmälan och betalning gjorts elektroniskt redan tidigare, och i fråga om statsförvaltningens språkexamina för goda och nöjaktiga kunskaper har anmälan och betalning skett elektroniskt från början av 2025.

Även registret över examensprestationer i allmänna språkexamina och registret över bedömare är i digital form och bestämmelser om dessa finns i lagen om allmänna språkexamina. I 8 § i lagen föreskrivs det om registret över bedömare, dess syfte, införande av bedömare i registret, uppgifter som ska föras in i registret samt om förnyande och strykning av registeranteckningen. I 10 § i lagen föreskrivs det om registret över allmänna språkexamina, dess syfte och om de uppgifter som ska föras in i registret. Enligt 3 mom. förvaras uppgifterna i examensregistret i 30 år.

Bestämmelserna om registret över bedömare av allmänna språkexamina reviderades senast när den nuvarande lagen om allmänna språkexamina trädde i kraft vid ingången av 2005. Bakgrunden till revideringen av bestämmelserna var den nya grundlagen som nyligen hade trätt i kraft och bestämmelserna om skydd och utlämnande av personuppgifter i 10 § i grundlagen. Redan före det hade Utbildningsstyrelsen dock fört en förteckning över bedömare för att på förhand

garantera kvaliteten på bedömningen. På grund av kraven i grundlagen fogades också bestämmelser om examensregistret in i den nuvarande lagen om allmänna språkexamina vid ingången av 2005. (RP 86/2004 rd s. 1, 3 och 5).

Även om bestämmelserna i 10 § i grundlagen fortfarande är centrala med tanke på skyddet för personuppgifter, har regelverket för skyddet av personuppgifter förändrats avsevärt i och med att Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) blev tillämplig 2018. I samband med detta konstaterade grundlagsutskottet (GrUU 14/2018 rd, s. 3) att lagstiftningen om behandling av personuppgifter är tungrodd och komplicerad. Utskottet ansåg att genomförandet av skyddet för personuppgifter inte längre kan bygga på en sådan regleringsmodell som föregick dataskyddsförordningen. I stället ansåg grundlagsutskottet att man från den dåvarande regleringsmodellen för behandling av personuppgifter bör övergå till en modell där tillgodoseendet av skyddet för personuppgifter i första hand garanteras med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella allmänna lag som ska stiftas. Grundlagsutskottets synpunkt behandlas närmare i avsnitt 12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning. Inte heller enligt skäl 45 i ingressen till den allmänna dataskyddsförordningen krävs det någon särskild lag för varje enskild behandling.

Den allmänna dataskyddsförordningen ska enligt artikel 2.1 i den tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis företas på automatisk väg samt på annan behandling än automatisk av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register. Med behandling av personuppgifter avses enligt artikel 4.2 en åtgärd eller kombination av åtgärder beträffande personuppgifter eller uppsättningar av personuppgifter, oberoende av om de utförs automatiserat eller ej, såsom insamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, bearbetning eller ändring, framtagning, läsning, användning, utlämning genom överföring, spridning eller tillhandahållande på annat sätt, justering eller sammanförande, begränsning, radering eller förstöring. Enligt artikel 4.6 i den allmänna dataskyddsförordningen avses med register en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgänglig enligt särskilda kriterier. Även om språkkunskapslagen inte innehåller bestämmelser om registren som anknyter till förvaltningen av språkexamina för statsförvaltningen, samlar Utbildningsstyrelsen trots det in och förvarar uppgifter om bl.a. anmälningar till examen, examensprestationer och examinаторer. Även på dessa uppgifter tillämpas för närvarande den allmänna dataskyddsförordningen.

I artikel 5 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det om de principer för behandling av personuppgifter som den personuppgiftsansvarige ska ansvara för och kunna visa att efterlevs. Den i artikeln föreskrivna principen för ändamålsbegränsning innebär att personuppgifter ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. En annan central princip är uppgiftsminimering, som innebär att personuppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Enligt korrekthetsprincipen ska personuppgifterna vara korrekta och om nödvändigt uppdaterade. Alla rimliga åtgärder måste vidtas för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas, raderas eller rättas utan dröjsmål. Enligt principen om lagringsminimering får personuppgifter inte lagras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade under en längre tid än vad som behövs med tanke på de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas. Principen om integritet och konfidentialitet innebär att personuppgifter ska behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna, inbegripet skydd mot obehörig eller otillåten behandling och mot förlust, förstöring eller skada genom olyckshändelse, med användning av lämpliga tekniska eller organisatoriska åtgärder.

I artikel 6 i dataskyddsförordningen föreskrivs det om grunder för behandling, dvs. om villkor som ska vara uppfyllda för att behandlingen av personuppgifter ska vara laglig. Behandlingen av personuppgifter inom den offentliga sektorn ska i regel grunda sig på artikel 6.1 c eller e (RP 9/2018 rd, s. 35). Enligt underpunkt c är behandlingen laglig till den del den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Artikel 6.1 e tillåter behandlingen till den del den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Enligt artikel 6.3 ska den grund för behandlingen som avses i punkt 1 c och e fastställas i enlighet med unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Syftet med behandlingen ska fastställas i den rättsliga grunden eller, i fråga om behandling enligt punkt 1 e, ska vara nödvändigt för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. När det föreskrivs om den rättsliga grunden för behandlingen kan man dessutom anpassa tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen, såsom förutsättningarna för att behandlingen ska vara lagenlig, typen av uppgifter som behandlas, de registrerade, de sammanslutningar till vilka personuppgifterna får lämnas ut och för vilka ändamål, ändamålsbegränsningen, lagringstiderna samt behandlingsåtgärderna och -förfarandena. Ett grundläggande krav för sådan lagstiftning är att den ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

I lagen om allmänna språkexamina och i språkkunskapslagen föreskrivs det för närvarande om Utbildningsstyrelsens skyldighet att förvalta både de allmänna språkexamina och språkexamina för statsförvaltningen. För att fullgöra denna lagstadgade skyldighet har Utbildningsstyrelsen en sådan grund för behandling av personuppgifter som avses i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. I 8 § 1 mom. och 10 § 1 mom. i lagen om allmänna språkexamina finns också uttryckliga bestämmelser om syftet med registret över bedömare och registret över allmänna språkexamina.

I 2 mom. i båda ovannämnda paragrafer föreskrivs det om registrens datainnehåll. I registret över bedömare förs enligt den nuvarande lagen in bedömarens namn, personbeteckning samt det eller de språk som han eller hon har rätt att bedöma. Dessutom införs nödvändiga kontaktuppgifter. I registret över allmänna examina införs examinandens namn, personbeteckning, nationalitet och kön, plats där examen avlagts, examensspråk, bedömning av kunskapsnivå, tidpunkt för examen och nödvändiga kontaktuppgifter.

Till exempel enligt Statistikcentralen ([Statistikcentralen:Käsitteet ja määritelmät](#), hämtad den 28 april 2025) avses med medborgarskap det land där passet utfärdas eller att personen är medborgare i något land. Enligt Statistikcentralen är medborgarskap en annan sak än nationalitet, dvs. etnisk bakgrund, som innebär att höra till någon folkgrupp såsom ingermanländare, kurder eller romer. Uppgifter av vilka det framgår etniskt ursprung eller ras är sådana särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen. Andra särskilda kategorier av personuppgifter är uppgifter som avslöjar politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening. Till särskilda kategorier av personuppgifter hör också genetiska eller biometriska uppgifter för entydig identifiering av en person, uppgifter om hälsa samt uppgifter om en fysisk persons sexualliv och sexuella läggning. Utgångspunkten är att behandling av särskilda kategorier av personuppgifter är förbjuden utan sådana grunder för behandling som nämns i artikeln. Om särskilda kategorier av personuppgifter skulle behöva behandlas i språkexaminsregistren, skulle det eventuellt vara nödvändigt att i denna proposition ta in ett förslag till bestämmelse om grunden för behandlingen av dem. I fråga om de uppgifter som för närvarande behandlas i språkexaminsregistret behövs däremot inte nödvändigtvis någon specialbestämmelse utöver den allmänna dataskyddsförordningen.

Däremot föreskrivs det för närvarande i 11 § 2 mom. i lagen om allmänna språkexamina om återbetalning av examensavgiften till exempel på grund av sjukdom. För att bedöma om examensavgiften ska återbetalas på grund av sjukdom behandlar Utbildningsstyrelsen i detta sammanhang särskilda kategorier av personuppgifter som gäller hälsa. Bestämmelsen har inte begränsats till en sjukdom hos den som anmält sig till examen, utan det är oklart om det kan vara fråga om en sjukdom hos t.ex. ett barn eller någon annan närstående person. Enligt skäl 46 i ingressen till den allmänna dataskyddsförordningen bör behandling av personuppgifter på grundval av en annan fysisk persons grundläggande intressen i princip endast äga rum om behandlingen inte uppenbart kan ha en annan rättslig grund.

Enligt artikel 4.7 i den allmänna dataskyddsförordningen avses med personuppgiftsansvarig en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller ett annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. Om ändamålen och medlen för behandlingen bestäms av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt kan den personuppgiftsansvarige eller de särskilda kriterierna för hur denne ska utses föreskrivas i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt. I den nationella lagstiftningen är det möjligt att föreskriva om den personuppgiftsansvarige med stöd av det handlingsutrymme som artikel 4.7 i den allmänna dataskyddsförordningen medger. I dataombudsmannens byrås anvisning om lagstiftningsutlåtanden (16.10.2017 v1.0, s. 9, på finska) poängteras det att den personuppgiftsansvariges ansvar ska utgöra en del av det operativa ansvaret. När det föreskrivs om den personuppgiftsansvarige i lag, ska man vara särskilt uppmärksam på bestämningen och försäkra sig om att ansvaret ges rätt aktör. Enligt anvisningen är risken vid bestämningen av den personuppgiftsansvarige att den personuppgiftsansvarige endast har bestämts formellt, utan att aktörens faktiska roll vid behandlingen av personuppgifter på praktisk nivå har identifierats. Till registeransvarig ska enligt anvisningen utses en aktör som de facto använder den registeransvariges bestämmanderätt och som kan fullgöra den registeransvariges skyldigheter. I den allmänna dataskyddsförordningen avses med personuppgiftsbiträde enligt artikel 4.8 bland annat en juridisk person, myndighet, institution eller annat organ som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning. Enligt artikel 28.3 i förordningen ska när uppgifter behandlas av ett personuppgiftsbiträde hanteringen regleras genom ett avtal eller en annan rättsakt enligt unionsrätten eller enligt medlemsstaternas nationella rätt som är bindande för personuppgiftsbiträdet med avseende på den personuppgiftsansvarige och i vilken de saker som nämns i artikeln anges. Enligt ovannämnda paragrafer ska Utbildningsstyrelsen föra registret över bedömare och registret över allmänna språkexamina. I praktiken överförs uppgifterna om dem som anmält sig till språkexamina från Utbildningsstyrelsens anmälnings-system via ett gränssnitt till ett system vid Centret för tillämpad språkforskning, där dessa register förs. Enligt 2 § i lagen om allmänna språkexamina kan Utbildningsstyrelsen med högskolorna ingå avtal som hänför sig till utarbetande och bedömning av allmänna språkexamina, och samarbetet med Centret för tillämpad språkforskning grundar sig på denna bestämmelse. I propositionen föreslås det inte att lagen ändras i fråga om denna ansvarsfördelning, eftersom lagen utgår från Utbildningsstyrelsens roll som förvaltare av språkexamina. I enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen ska den personuppgiftsansvariges faktiska bestämmanderätt och ansvar dock kvarstå hos Utbildningsstyrelsen, även om den kan överföra behandlingen till ett personuppgiftsbiträde genom ett sådant avtal som avses i 2 §.

Examensprocessens viktigaste delar, dvs. själva språkprovet och examensintygen är fortfarande i pappersform. Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie bör processerna förutom digitaliseras även utformas så att de lämpar sig för ett större antal deltagare. I och med att antalet deltagare ökar blir alla skeden i språkexamensprocessen mer arbetsdryga, vilket ökar arbetsmängden för alla som deltar i anordnandet av examina. I sin helhet måste den övergripande processen för språkexamina påskyndas för att säkerställa att examinandena inom skälig tid kan visa sina språkkunskaper för den som kräver examensintyg. Påvisandet av språkkunskaperna kunde för snabbas

bland annat genom elektronisk delgivning av examensintyg och en möjlighet att använda uppgifter om prestationerna elektroniskt.

För närvarande finns det bestämmelser om tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter i 6 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017), nedan *studie- och examensregisterlagen*. I tjänsten är det möjligt att kontrollera och vidareutnyttja egna studie- och examensuppgifter, och de kan också lämnas ut till dem som har rätt att få dem. I 29 § 1 mom. föreskrivs det att en person via användargränssnittet i utlämningstjänsten kan kontrollera och vidareutnyttja sina egna uppgifter i de register och informationsresurser som avses i studie- och examensregisterlagen. Enligt 2 mom. i den paragrafen kan uppgifter i de register och informationsresurser som avses i studie- och examensregisterlagen också lämnas ut till myndigheter via tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter med stöd av den rätt att få uppgifter myndigheten har enligt lag eller på grundval av en lagstadgad uppgift. Enligt 5 mom. kan därtill en person om vilken det förts in uppgifter i ett sådant register eller en sådan informationsresurs som avses i studie- och examensregisterlagen i tjänsten ge sitt samtycke till att en uppgift i det aktuella registret eller informationsresursen lämnas ut till en myndighet eller någon annan aktör samt återkalla sitt samtycke. Ur tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter får uppgifter med samtycke av den berörda personen lämnas ut via ett tekniskt gränssnitt eller i något annat elektroniskt format. Enligt 7 mom. i paragrafen bevaras uppgifter som lämnas ut inte i Utbildningsstyrelsens tjänst. Registren som gäller språkexamina omfattas dock för närvarande inte av studie- och examensregisterlagen, varvid de inte är sådana register eller informationsresurser som avses i 29 §.

2.3 Användningsändamål för examina och antalet examina som avläggs

Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie kan examensintygen över språkexamina utnyttjas för många olika ändamål, av vilka de vanligaste för allmänna språkexamina är att visa språkkunskaperna för att få finskt medborgarskap. Enligt förstudien avläggs språkexamina för statsförvaltningen oftast för att visa kunskaper i det andra inhemska språket för att kunna arbeta inom den offentliga förvaltningen. Andra användningsändamål är till exempel ansökan om rätt att utöva ett yrke inom social- och hälsovården och ansökan om studieplats.

Av de allmänna språkexamina uppfyller examen på mellannivå enligt förstudien kraven på språkkunskaper i de inhemska språken för de flesta ändamål. Kraven på språkkunskaper varierar dock beroende på om alla delprov ska ligga på en viss nivå eller om det räcker med en kombination av vissa delprov. Därtill förutsätter en del instanser att bedömningen av kunskapsnivån görs vid ett och samma examenstillfälle, medan en del tillåter att intyg från flera examenstillfällen sammanslås. När det gäller språkexamina för statsförvaltningen är det på motsvarande sätt ett allmänt krav att man avlägger examen på god och nöjaktig nivå i fråga om muntliga och skriftliga färdigheter. Personalen inom den offentliga förvaltningen ska dock i allmänhet visa utmärkta kunskaper i befolkningsmajoritetens språk inom myndighetens ämbetsdistrikt.

De skrivningar i regeringsprogrammet som nämns i avsnitt 1.1 och som gäller påvisande och verifiering av språkkunskaper medför nya samhälleligt betydelsefulla användningsändamål för de språkexamina som Utbildningsstyrelsen förvaltar. Om de ändringar i villkoren för permanent uppehållstillstånd samt arbetsmarknadsstödet som föreslås i regeringsprogrammet förutsätter avläggande av en språkexamen som förvaltas av Utbildningsstyrelsen, dvs. en allmän språkexamen eller en språkexamen för statsförvaltningen, kommer antalet personer som avlägger språkexamina enligt Utbildningsstyrelsens förstudie att öka betydligt jämfört med nuläget. Enligt Utbildningsstyrelsen är det svårt att exakt bedöma hur de nya användningsändamålen för språkexamina inverkar på antalet personer som avlägger språkexamina, varvid bedömningarna nedan är grova.

Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie avlades år 2023 sammanlagt över 9000 allmänna språkexamina, av vilka cirka 81 procent var examina på mellannivå i finska. År 2023 avlade sammanlagt 8168 personer allmänna språkexamina på mellannivå i finska och svenska. Enligt preliminära uppgifter har antalet personer som avlägger allmänna språkexamina ökat till 10 000 år 2024. Statsförvaltningens examina för goda och nöjaktiga kunskaper i finska och svenska avlades av totalt 810 personer år 2023. Vem som helst kan anmäla sig till de språkexamina som förvaltas av Utbildningsstyrelsen och Utbildningsstyrelsen samlar inte in uppgifter om för vilket ändamål den som avlägger språkexamen behöver ett intyg över språkexamen. Utifrån kundresponsen är påvisande av språkkunskaper för ansökan om medborgarskap den vanligaste orsaken till att avlägga språkexamen och allmänna språkexamina på mellannivå används i allmänhet för detta ändamål.

Enligt Migrationsverket är antalet ansökningar om permanent uppehållstillstånd ungefär lika stort som antalet medborgarskapsansökningar, till exempel år 2023 var antalet myndiga sökande av medborgarskap cirka 12 000, medan antalet sökande av permanent uppehållstillstånd var något över 13 300. Enligt Migrationsverkets bedömning kommer antagligen nästan alla som ansöker om permanent uppehållstillstånd i fortsättningen att avlägga ett språktest. På basis av detta har Utbildningsstyrelsen grovt uppskattat att kravet på språkkunskaper för permanenta uppehållstillstånd skulle öka antalet personer som avlägger språkexamina med cirka 10 000 examinander.

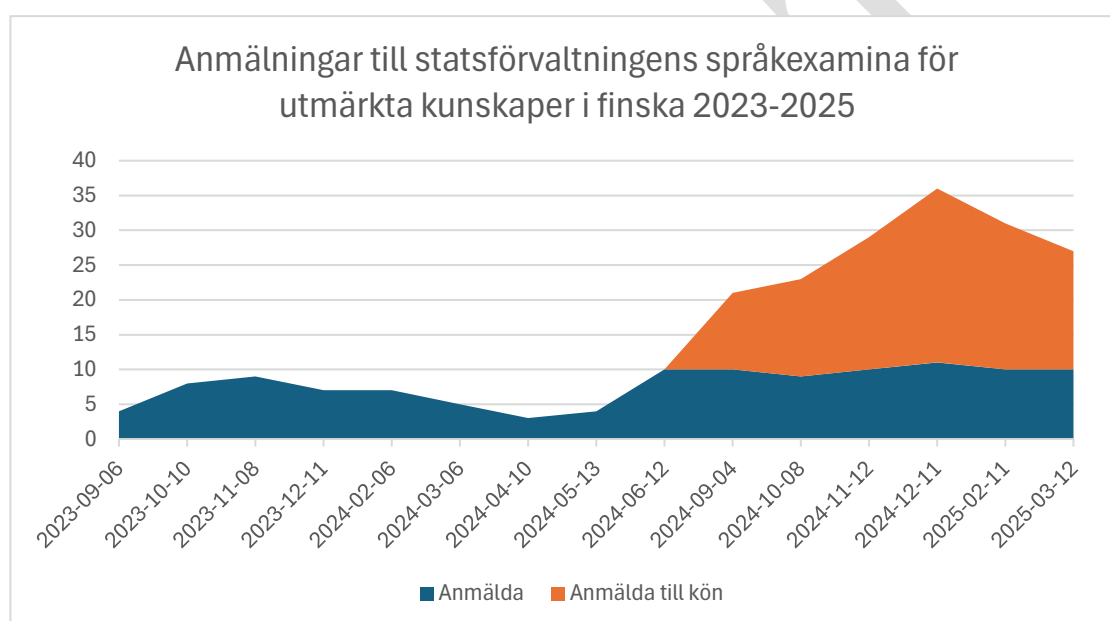
Konsekvenserna av arbetsmarknadsstödets språktillägg kan enligt Utbildningsstyrelsen inte heller bedömas exakt, men enligt social- och hälsovårdsministeriets uppskattning ska cirka 31 000 personer som för närvarande får arbetsmarknadsstöd visa sina språkkunskaper när lagen träder i kraft eller inom en övergångsperiod som eventuellt föreskrivs i lagen. Enligt ministeriets uppskattning kommer antalet personer som deltar i ett språktest att öka med 8 600–10 600 personer per år efter att reformen trätt i kraft. Den bedömning av språkkunskaperna som arbetsmarknadsstödet språktillägg förutsätter kan alltså leda till att antalet deltagare flerfaldigas genast när reformen träder i kraft eller under övergångsperioden. Antalet kan till och med överstiga 30 000 examinander, och det årliga antalet kan öka med cirka 10 000 examinander.

Båda de nya användningsbehoven för verifiering av språkkunskaper ökar således grovt uppskattat antalet deltagare i språkexamina med flera tiotusentals. Även om de språkexamina som Utbildningsstyrelsen svarar för inte är det enda sättet att visa språkkunskaperna för dessa nya ändamål och antalet deltagare inte skulle öka med det maximala antalet, blir antalet examinander ändå mångdubbelt jämfört med nuläget. Tidigare ökade till exempel antalet examina som avlades i finska på mellannivå betydligt i och med medborgarskapslagen som trädde i kraft sommaren 2003, där det föreskrevs att en allmän språkexamen är ett sätt att visa att de språkkunskaper som krävs för beviljande av medborgarskap (se RP 230/2022, s. 4).

Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie är de nuvarande språkexamenssystemen, dvs. de allmänna språkexamina och språkexamina för statsförvaltningen, belastade redan med det nuvarande antalet användare. Särskilt i huvudstadsregionen och de stora städerna råder stor efterfrågan på examensplatser i synnerhet i finska på mellannivå, varvid examensplatserna tillsätts snabbt. En ökning av antalet examinander skulle förvärra de nuvarande problemen i språkexamensprocesserna och medföra nya utmaningar.

Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie har också avgiftsfriheten för statsförvaltningens språkexamina i utmärkta kunskaper från och med den 1 augusti 2024 ökat populariteten för i synnerhet examina i finska och konkurrensen om examensplatserna har ökat. Varje månad finns det endast 10 examensplatser för vardera språket, finska och svenska. Examensnämnderna tar emot examensprestationer för utmärkta kunskaper under en dags lopp. Enligt Utbildningsstyrelsen kan

antalet examinander inte ökas, eftersom examensdagens längd inte kan förlängas från nuläget. I synnerhet är intervjuerna tidskrävande, eftersom examensnämnden intervjuar varje examinand separat. Hösten 2024 har de avgiftsfria examenstillfällena i finska fyllts mycket snabbt. På grund av annullering blir enskilda platser ibland lediga vid ett fullbokat examenstillfälle och man kan anmäla sig i kö till dessa. Hösten 2024 har det varit flera personer i kö till examen i finska och antalet har ökat för varje examenstillfälle: till examen i september var det 11 personer i kö och till examen i december redan 26 personer. Endast några få personer har kommit från kön till examenstillfället på grund av annulleringar. Examen för utmärakta kunskaper är krävande och alla examinander lyckas inte avlägga hela examen vid ett enda examenstillfälle. Eftersom platserna i examina för utmärakta kunskaper i finska upptas mycket snabbt kan inte alla examinander som behöver förnya examen nödvändigtvis delta i det examenstillfälle de önskar och således fördröjs slutförandet av examen. Detta är problematiskt om man behöver ett intyg över utmärakta kunskaper i det andra inhemska språket för en tjänst.

I synnerhet för systemet med allmänna språkexamina orsakas det utmaningar av att man ofta söker sig till examen för tidigt med tanke på nivån på de egna språkkunskaperna. Om det någon annanstans i lagstiftningen förutsätts en examen på en viss nivå för att visa språkkunskaper, till exempel i medborgarskapslagen en allmän språkexamen på mellannivå i finska eller svenska, anmäler man sig inte nödvändigtvis till examina på den nivå som motsvarar de egna språkkunskaperna, utan till den nivå på vilken man behöver ett intyg för ett visst ändamål. Detta leder till att en stor del av dem som deltar i examen inte lyckas avlägga examen (se t.ex. RP 230/2022 rd, s. 5). Genom sin kommunikation strävar Utbildningsstyrelsen efter att uppmuntra examinanderna att använda tillräckligt med tid för att utveckla sina språkkunskaper innan de anmäler sig till examen.

På grund av de samhälleligt viktiga användningsändamålen har språkexamina enligt Utbildningsstyrelsens förstudie en stor betydelse både för den som avlägger språkexamen och för den som kräver examensintyg. I egenskap av sådana examina med höga insatser (high stakes exam) måste språkexamina vara högklassiga och verifiera deltagarnas språkkunskaper på ett

tillförlitligt och rättvist sätt. Kvaliteten på de språkexamina som förvaltas av Utbildningsstyrelsen säkerställs på olika sätt, men kvalitetssäkringen leder också till fler skeden i språkexamensprocessen. I Utbildningsstyrelsens förstudie anses det viktigt att kvalitetssäkringen dock gör det möjligt att slutföra bedömningen av examensprestationerna inom en skälig tid.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att göra språkexamensprocessen smidigare och att göra det möjligt för systemet med språkexamina att svara på den stora och växande efterfrågan. Målet är bland annat att minska anhopningen av anmälningar till språkexamina och att främja tillgången till examenstillfällen. Syftet med propositionen är också att främja den elektroniska förmedlingen av information i examensprocesserna och digitaliseringen av examensprocessens skeden.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås ändringar i bestämmelserna om anordnande av språkexamina och examensprocesserna. I stället för de nuvarande två, delvis överlappande språkexamenssystemen ska man enligt förslaget i fortsättningen upprätthålla endast ett system för språkexamina, som utvecklas för att så smidigt som möjligt kunna svara mot efterfrågan och behoven att visa språkkunskaper för olika ändamål. I fortsättningen ska språkexamenssystemet bestå av de allmänna språkexamina, som bättre kan anpassas till det ökande antalet deltagare än språkexamen för statsförvaltningen. Bestämmelserna om ordnandet av språkexamen för statsförvaltningen upphävs delvis och överförs i tillämpliga delar till lagstiftningen om allmänna språkexamina. Till exempel möjligheten att under vissa förutsättningar avgiftsfritt avlägga språkexamen för statsförvaltningen som visar utmärkta kunskaper i finska och svenska flyttas till lagen om allmänna språkexamina. Genom de föreslagna ändringarna blir det också möjligt att avlägga allmänna språkexamina som delprov.

I speciallagstiftningen om anordnande av allmänna språkexamina slopas och förenklas onödigt detaljerade bestämmelser som styr Utbildningsstyrelsen i genomförandet av anordnandet av språkexamina. Dessutom uppdateras bestämmelserna om de register som hör till språkexamenssystemet genom att stryka de bestämmelser som inte behövs utöver den nuvarande allmänna lagstiftningen om dataskydd. Propositionen innehåller också ett förslag till bestämmelse om erhållande och utnyttjande av uppgifter om språkexamina via Min Studieinfo i stället för nuvarande intyg i pappersform.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Konsekvenser för människor

Till följd av de föreslagna ändringarna kan språkexamina erbjudas bättre än för närvarande för människors behov. Både de allmänna språkexamina och språkexamina för statsförvaltningen är överbelastade, vilket redan i nuläget gör det svårt för dem som behöver examina att kunna avlägga dem. I och med de ändringar som bereds inom andra förvaltningsområden kommer användningsbehoven för språkexamina att utvidgas och antalet examinander att öka betydligt, vilket man inte kan svara på med de nuvarande examensprocesserna.

Genom att ändra språkexamenssystemen blir det möjligt för Utbildningsstyrelsen att erbjuda språkexamina på ett flexiblere sätt än för närvarande för det ökande antalet deltagare. Ett språkexamenssystem som bättre än för närvarande svarar mot efterfrågan gör det möjligt att genom

språkexamen visa språkkunskaper för olika behov utan onödigt dröjsmål men ändå på ett högklassigt sätt. Ur examinandernas synpunkt blir språkexamenssystemet tydligare när det i fortsättningen finns endast ett examenssystem i stället för de nuvarande två. Även den regionala tillgängligheten förbättras sannolikt jämfört med till exempel det att statsförvaltningens språkexamen för utmärkte kunskaper för närvarande ordnas endast i Utbildningsstyrelsens lokaler i Helsingfors.

Av de olika skedena i språkexamensprocessen är endast anmälan för närvarande digitaliserad, medan själva examina avläggs med penna på papper och examensintygen postas i pappersform. Digitaliseringen av skedena i examensprocessens försnabbar examensprocessen för allmänna språkamina jämfört med nuläget. I och med den elektroniska utlämningen av uppgifter om examensprestationer kan examinanden ges uppgifter om prestationerna snabbare än med det nuvarande pappersintyget.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna och myndigheternas informationshantering

Upprätthållandet av endast ett språkexamenssystem i stället för de nuvarande två gör också myndighetsarbetet i anslutning till ordnandet av språkamina smidigare. I och med att statsförvaltningens språkamina slopas upphör uppgifterna för statsförvaltningens nuvarande examensnämnder för finska och svenska samt för examinatorerna. Resurserna för dessa uppgifter behövs sannolikt för de allmänna språkamina i och med att antalet deltagare ökar. Det är även möjligt för personer som arbetat med uppgifter som hänför till statsförvaltningens språkamina att söka sig till att sköta uppgifter som gäller de allmänna språkamina. Som en konsekvens av de föreslagna ändringarna minskas detaljnivån i bestämmelserna om språkamina och Utbildningsstyrelsen får möjlighet till mer omfattande prövning när det gäller att genomföra examina på ett ändamålsenligt sätt.

Enligt förslaget kan uppgifter om examensprestationer överföras elektroniskt från Utbildningsstyrelsen direkt till de myndigheter som förutsätter visande av språkkunskaper exempelvis för uppehållstillstånd, medborgarskap, arbetsmarknadsstödets språktillägg eller för ansökan om en tjänst. Detta gör det möjligt för myndigheterna att snabbt få tillförlitlig information om prestationer i språkexamen.

Som en del av ändringarna tar Utbildningsstyrelsen fram en ny helhet av informationssystem för de språkamina som den förvaltar och för den övriga bedömning av språkkunskaperna som förutsätts i lagstiftningen. Systemet genomförs i anslutning till Utbildningsstyrelsen nuvarande system Studieinfo. Det har utarbetats en separat projektplan för utvecklingen av informationssystemhelheten, och konsekvenserna för informationshanteringen uppdateras i samband med den fortsatta beredningen av regeringspropositionen. Genom förbindelsen till Studieinfo-systemet kan uppgifter om examensprestationerna lämnas till examinanderna och överföras mellan myndigheter på ett smidigare sätt.

4.2.3 Ekonomiska konsekvenser

De föreslagna ändringarna medför åren 2025 och 2026 kostnader av engångsnatur för utvecklandet av språkexamenssystemet samt permanenta kostnader från och med 2026. I den kompletterande budgetpropositionen för 2025 har det under moment 29.01.02 reserverats ett anslag på två miljoner euro för Utbildningsstyrelsens omkostnader för utveckling av systemet med allmänna språkamina. Därtill har regeringen i rambeslutet för 2026–2029 reserverat 2,2 miljoner euro för detta ändamål för 2026, vilket kommer att tas in i regeringens budgetproposition för 2026. Ändringarna beräknas öka de bestående kostnaderna för förvaltning och genomförande av språkamina med 195 000 euro (3 årsv.). För detta anvisas inget separat tilläggsanslag, utan

Utbildningsstyrelsen täcker tilläggskostnaderna genom examensavgifter och vid behov inom ramen för sina befintliga anslag.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Enligt Utbildningsstyrelsens förstudie är det redan med nuvarande deltagarantal svårt att svara på efterfrågan på språkexamina, särskilt i fråga om allmänna språkexamina i finska på mellan-nivå och statsförvaltningens examen för utmärkta kunskaper i finska. Språkexamina kan således inte i nuläget svara mot ett ännu betydligt större antal deltagare än den nuvarande efterfrågan. I synnerhet systemet med språkexamina för statsförvaltningen är på grund av sin ringa storlek känsligt för förändringar och svårt att anpassa till ett växande antal deltagare. Även om det låga deltagarantalet tidigare har möjliggjort flexibilitet och snabbhet i statsförvaltningens språkexamina, skulle det vara svårt att upprätthålla dessa fördelar när deltagarantalet ökar. Systemet med allmänna språkexamina är däremot lättare att anpassa till en ökad efterfrågan på examina, även om det förutsätter att t.ex. nätverket av anordnare utvidgas och examensprocessen görs smidigare. När propositionen har beretts utifrån Utbildningsstyrelsens förstudie har det dock ansetts ändamålsenligt att i fortsättningen utveckla endast ett system med språkexamina i stället för två, vars prestationer i praktiken ersätter varandra.

Vid beredningen av propositionen har man diskuterat ett alternativ där statsförvaltningens språkexamina skulle slås samman till en del av de allmänna språkexamina så att det inom de allmänna språkexamina finns ett avsnitt som testar i synnerhet de språkkunskaper som behövs i förvaltningsuppgifter. I propositionen föreslås dock inget separat avsnitt i allmänna språkexamina som testar förvaltningspråket, eftersom de språkkunskaper som krävs av personalen inom statsförvaltningen redan nu kan visas genom att avlägga endast någondera språkexamen. Således räcker en allmän språkexamen även i fortsättningen till för att visa de språkkunskaper som krävs av personalen inom statsförvaltningen.

Vid beredningen av propositionen utifrån Utbildningsstyrelsens förstudie har man också behandlat utnyttjandet av artificiell intelligens i examensprocessen, såsom vid utarbetandet av testerna. I förstudien bedömdes därtill att man vid bedömningen av färdigheterna i förståelse kunde utnyttja verktyg för automatisk bedömning och på så sätt påskynda bedömningen av prestationerna hos det stora antalet deltagare. Enligt förstudien utvecklas det också tekniska verktyg som stöder bedömningen av färdigheterna i att producera språk, dvs. skriftlig och muntlig framställning. Vid beredningen av propositionen har det dock bedömts att artificiell intelligens och automatisk bedömning inte kommer att användas i examensprocessen ännu vid ingången av 2026, utan att ärendet kräver mer tid. Användning av artificiell intelligens och automatisk bedömning förutsätter att lösningarna bedöms närmare i förhållande till exempelvis Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens), den allmänna dataskyddsförordningen och förvaltningslagen. De lagändringar som användningen av artificiell intelligens och automatisk bedömning eventuellt förutsätter kan granskas separat senare när planerna för användningen av dem preciseras.

I regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering (s. 63) anges att möjligheterna att erbjuda de språkexamina som bevisar kunskaper i finska och svenska och som utgör ett krav för statsförvaltningens personal som en del av en högskoleexamen ska utredas. Längre fram (s. 96) preciseras att man granskar möjligheten att avlägga en examen som visar utmärkta kunskaper i

finska och svenska som en del av universitetsstudierna. Också i Utbildningsstyrelsens förstudie har man som en lösning på det ökande antalet deltagare i språkexamina lyft fram att det i högskolorna skulle införas fler möjligheter att visa utmärkta kunskaper i det andra inhemska språket. Detta kunde underlätta situationen där antalet personer som avlägger språkexamina på de högsta nivåerna ökar, om motsvarande utmärkta språkkunskaper för exempelvis statliga tjänster skulle kunna visas i samband med högskolestudier. Denna proposition har dock begränsats till utveckling av språkexamenssystemen, och möjligheten att påvisa språkkunskaper i högskolestudierna i större utsträckning än för närvarande kan utredas separat.

6 Remissvar

7 Specialmotivering

7.1 Lag om ändring av lagen om allmänna språkexamina

1 §. Tillämpningsområde. Paragrafens 3 mom. innehåller för närvarande en hänvisningsbestämelse enligt vilken det föreskrivs särskilt i fråga om hur de kunskaper i finska och svenska som visats i en allmän språkexamen ska jämföras med de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda. Enligt motiveringen (RP 86/2004, s. 7) är det fråga om hur språkkunskaper på olika nivåer som visats genom allmänna språkexamina jämföras med språkkunskaper som visats genom språkexamina för statsförvaltningen i 13 § i språkkunskapslagen och i 13 § i förordningen om språkkunskaper. Eftersom det i propositionen föreslås att språkexamina för statsförvaltningen integreras i de allmänna språkexamina, föreslås det att 3 mom. upphävs. Bestämmelserna i språkkunskapslagen och den reviderade språkkunskapsförordningen som utfärdas med stöd av den ska dock fortfarande reglera hur färdighetsnivåerna i de allmänna språkexamina visar sådana utmärkta, goda och nöjaktiga språkkunskaper som avses i språkkunskapslagen. Dessa jämföras med varandra enligt samma skala som för närvarande.

2 §. Examensförvaltning. I paragrafen föreskrivs för närvarande att Utbildningsstyrelsen med högskolorna kan ingå avtal som hänför sig till utarbetande och bedömning av allmänna språkexamina. Enligt förslaget ändras paragrafen så att avtal kan ingås med högskolor eller andra offentliga samfund eller sammanslutningar som har tillräcklig sakkunskap för utarbetande och utvärdering av språkexamina. I motiveringen till paragrafen (RP 86/2004, s. 7) hänvisas det till Utbildningsstyrelsens samarbete med Centralen för tillämpad språkforskning vid Jyväskylä universitet. De uppgifter som avses i paragrafen sköts fortfarande av Centralen för tillämpad språkforskning vid Jyväskylä universitet. När uppgifterna sköts är högskolornas forskningskunnande även i fortsättningen central. Det är dock inte avgörande att verksamhetsformen uttryckligen är en högskola, utan verksamheten kan i princip också ha ordnats t.ex. som ett högskolekonsortium eller som ett bolag som hör till en högskolekoncern. Därför föreslås det att avtalsparten inte ska vara bunden till en viss verksamhetsform.

4 §. Anordnande av examina. I paragrafen föreskrivs det om avtal om anordnande av allmänna språkexamina som Utbildningsstyrelsen kan ingå för högst fem år i sänder. Det gällande 1 mom. innehåller en förteckning och enligt 1 punkten kan Utbildningsstyrelsen ingå sådana avtal med högskolor samt statliga ämbetsverk och inrättningar. Enligt 2 punkten kan avtal ingås med sådana utbildningsanordnare eller huvudmän för läroanstalter som har a) tillstånd att ordna utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998), b) tillstånd att ordna utbildning enligt gymnasielagen (714/2018), c) tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017), eller d) tillstånd att driva läroanstalt enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998). Enligt 3 punkten kan avtal om ordnande av allmänna språkexamina ingås

med en kommun eller samkommun i egenskap av anordnare av grundläggande utbildning. Enligt 4 punkten kan sådana avtal därtill ingås även med andra än i 1–3 punkten avsedda registrerade samfund eller stiftelser som har tillräcklig sakkunskap. När avtalen ingås ska det enligt det gällande 2 mom. beaktas att examenstillfällena erbjuds i en omfattning som är tillräcklig med beaktande av de regionala behoven. En förutsättning för ingående av avtal är att anordnaren förfogar över sådan personal, sådana lokaler och sådan utrustning som behövs för att examina ska kunna ordnas. Ett avtal kan hävas om anordnaren försummar sina avtalsenliga uppgifter.

Det föreslås att paragrafens ordalydelse förenklas så att bestämmelserna om förutsättningarna för ingående av avtal är på en mer allmän nivå än för närvarande. Enligt förslaget ska paragrafen inte längre räkna upp möjliga anordnare, utan Utbildningsstyrelsen kan avtala om anordnande av allmänna språkexamina med sådana offentliga samfund eller sammanslutningar som har tillräcklig sakkunskap och förutsättningar för att ordna examina. Hänvisningen till offentliga samfund och sammanslutningar motsvarar den ändring som föreslås i 2 §. I praktiken är det för närvarande till stor del utbildningsanordnare som ansvarar för anordnande av allmänna språkexamina, och avsikten är att fortsätta med nuvarande praxis. Momentet behöver dock inte innehålla en detaljerad förteckning över möjliga anordnare av språkexamina, eftersom avtal redan enligt den gällande 4 punkten kan ingås med andra registrerade samfund eller stiftelser som har tillräcklig sakkunskap.

Därtill föreslås det att den maximala avtalstiden på fem år stryks ur lagen. Enligt motiveringen till momentet (RP 86/2004 rd, s. 7) ger avtalens tidsbundenhet systemet den smidighet som behövs i det praktiska genomförandet och en möjlighet att granska anordnarnätets omfattning och funktionsförmåga på ett annat sätt än i det dåvarande systemet. Nu är det dock inte nödvändigt att på lagnivå föreskriva om en maximal avtalstid eller om tidsbundenhet överhuvudtaget, utan Utbildningsstyrelsen kan enligt förslaget ingå avtal för en tidsperiod som den anser vara ändamålsenlig. Av samma orsak stryks också bestämmelsen om möjligheten att häva avtalet i situationer där anordnaren försummar sina avtalsenliga uppgifter.

En förutsättning för ingående av avtal är enligt den föreslagna bestämmelsen utöver tillräcklig sakkunskap även att det offentliga samfundet eller sammanslutningen har förutsättningar att ordna examina. Med sådana förutsättningar avses sådana allmänna förutsättningar som för närvarande föreskrivs om i 2 mom., dvs. att examensanordnaren har tillgång till den personal, de lokaler och den utrustning som anordnandet av examina förutsätter. Enligt förslaget ska dessa förutsättningar dock inte längre räknas upp lika detaljerat i paragrafen.

När avtalen ingås ska det enligt det gällande 2 mom. beaktas att examenstillfällena erbjuds i en omfattning som är tillräcklig med beaktande av de regionala behoven. Denna bestämmelse kvarstår som en del av paragrafen. I samband med den föreslås ett tillägg om att man vid ingående av avtal också ska beakta att examenstillfällena erbjuds tillräckligt ofta. Det vore viktigt att ordna examenstillfällena tillräckligt ofta för att det ska vara möjligt för det ökande antalet deltagare att utan dröjsmål avlägga examina eller delprov för sina olika behov. Vid anordnandet av examina ska man utöver den ökande efterfrågan också beakta att det för närvarande inte ordnas examensstillfällena för allmänna språkexamina lika ofta som examenstillfällena för språkexamina för statsförvaltningen. Enligt motiveringen till den gällande språkkunskapslagen (RP 92/2002 rd, s. 109) har orsaken till att systemet med språkexamina för statsförvaltningen bibehålls vid sidan av de allmänna språkexamina i synnerhet varit att de sökande i samband med tillsättningen av en tjänst eller övrig anställning vid behov måste kunna visa sina språkkunskaper utan dröjsmål. Även om systemet med språkexamina för statsförvaltningen inte heller för närvarande helt tillgodoser detta behov, är det viktigt att möjligheten att avlägga språkexamen utan dröjsmål beaktas när språkexamenssystemen slås samman. Således ska examenstillfällena ordnas tillräckligt ofta med tanke på att examinanderna kan behöva ett examensintyg snabbt för att inte ansökan om en

tjänst eller andra myndighetsprocesser ska fördröjas på grund av man måste vänta på ett examenstillfälle.

8 §. Register över bedömare. Bedömningen av examensprestationerna är en del av examensprocessen för de allmänna språkexamina. I gällande 1 mom. föreskrivs att Utbildningsstyrelsen i syfte att trygga en enhetlig nivå på bedömningen av examina för ett register över personer som deltar i bedömningen av allmänna språkexamina. Enligt förslaget utvidgas betydelsen så att registret över bedömare förs mer allmänt för bedömningen av examensprestationer. Ändringen är språklig och syftet är inte att ändra nuläget.

Bland annat tillsynen över bedömningen ingår i Utbildningsstyrelsens uppgift enligt 2 § att svara för systemet med allmänna språkexamina, systemets utveckling och tillsynen över det. Enligt artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen är behandlingen av personuppgifter laglig om den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Den grund för behandlingen som avses artikel 6.3.1 c ska fastställas i enlighet med en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. I den rättsliga grunden ska också ändamålet med behandlingen anges. Redan den uppgift som föreskrivs i 2 § utgör eventuellt en tillräcklig grund för behandling av de personuppgifter som behövs för att upprätthålla, utveckla och övervaka examenssystemet. Det föreslås dock att paragrafen om registret över bedömare lämnas kvar i lagen, eftersom det i paragrafen är motiverat att närmare föreskriva t.ex. om registeranteckningens längd. Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan den rättsliga grunden för behandlingen innehålla särskilda bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen, bland annat vilken typ av uppgifter som ska behandlas, lagringstid eller typer av behandling och förfaranden för behandling. Lagstiftningen ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

I det gällande 2 mom. föreskrivs det om de uppgifter som ska föras in i registret över bedömare. Enligt momentet införs i registret bedömarens namn, personbeteckning samt det eller de språk som han eller hon har rätt att bedöma. Dessutom införs nödvändiga kontaktuppgifter. Enligt förslaget ska paragrafen i fortsättningen inte innehålla detaljerade bestämmelser om uppgifterna i registret över bedömare. Principen om uppgiftsminimering i artikel 5.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen begränsar de personuppgifter som behandlas så att de ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Med stöd av den punkten i dataskyddsförordningen kan Utbildningsstyrelsen även i fortsättningen föra in de uppgifter i registret över bedömare som behövs med tanke på det syfte som anges i 1 mom. Vid beredningen av propositionen har det tillsammans med Utbildningsstyrelsen bedömts att man i registret inför personens namn, studentnumret från studentnummerregistret för identifiering av personen samt det eller de språk som personen har rätt att bedöma.

Paragrafens nuvarande 3 mom. föreslås bli 2 mom. Enligt momentet antecknas en person i registret för fem år, och anteckningen kan förnyas på ansökan förutsatt att de villkor som bestäms i 7 § alltså uppfylls och bedömningsfärdigheten har upprätthållits i praktiken. Enligt förslaget preciseras i momentet som förutsättning att personen också i praktiken fortfarande deltar i undervisningsverksamhet, eftersom aktuell information om språkundervisning är central i detta sakkunniguppdrag. Det föreslagna tillägget ligger nära det nuvarande kravet på att upprätthålla bedömningsfärdigheten i praktiken, men förtydligar de förutsättningar som anges i momentet.

Paragrafens gällande 4 mom. innehåller en bestämmelse om att bestämmelserna i offentlighetslagen och personuppgiftslagen dessutom tillämpas på registret över bedömare. Enligt motiveringen till paragrafen (RP 86/2004 rd, s. 8) är sekretessbelagda uppgifter främst sådana kontaktuppgifter som personen i fråga enligt 24 § 1 mom. 31 punkten i offentlighetslagen har begärt

att ska hållas hemliga. Eftersom uppgifterna i det register över bedömare som förs av Utbildningsstyrelsen är sådana myndighetshandlingar som avses i offentlighetslagen, ska offentlighetslagen i vilket fall som helst tillämpas på registret över bedömare. Personuppgiftslagen har för sin del upphävts genom den nuvarande dataskyddslagen. Enligt nuvarande praxis ska det i speciallagar inte tas in informativa hänvisningar till allmänna lagar, om det inte finns särskilda skäl till det. Därför föreslås det att dessa informativa hänvisningar stryks ur paragrafen.

9 §. Examensintyg. Enligt den gällande paragrafen ges examinanden ett intyg över bedömningen av genomgången examen och examensnivå. Det föreslås att det till paragrafen fogas att intyg också kan fås för ett delprov i en examen på den nivå i vilken personen har deltagit. Genom tillägget blir det möjligt att avlägga delprov och få intyg över prestationer i delprov, så att man kan avlägga den kombination av delprov som behövs i stället för hela examen.

För närvarande postas intygen över examensprestationer i pappersform, men avsikten är att man i fortsättningen övergår till elektroniska intyg via systemet Min Studieinfo på motsvarande sätt som till exempel i studentexamina. Enligt 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) förutsätter elektronisk delgivning av handlingar för närvarande partens samtycke, men finansministeriet bereder en regeringsproposition med förslag till ändring av dessa bestämmelser. Den proposition som är under beredning beskrivs närmare i avsnitt 11.1. Samband med andra propositioner På motsvarande sätt som i den propositionen föreslås i paragrafen ett nytt 2 mom. enligt vilket examensintyget kan utfärdas elektroniskt till den som avlagt examen eller ett delprov i examen, om han eller hon har underrättats om delgivningssättet. Vid den fortsatta beredningen av denna proposition ska det säkerställas om det föreslagna 2 mom. behövs eller om det i stället räcker med de nya allmänna bestämmelser om delgivningssättet som finansministeriet bereder. Vid den fortsatta beredningen är avsikten dessutom att till momentet foga behövliga hänvisningar till den nya allmänna lagstiftningen.

10 §. Register över allmänna språkexamina. I paragrafen föreskrivs om registret över allmänna språkexamina, som enligt 1 mom. förs av Utbildningsstyrelsen för förvarandet av uppgifter om avlagda språkexamina och de delprov som ingår i examina samt för kontrollen av att de allmänna språkexamina fungerar.

I det gällande 2 mom. föreskrivs att i registret införs examinandens namn, personbeteckning, nationalitet och kön, plats där examen avlagts, examensspråk, bedömning av kunskapsnivå, tidpunkt för examen och nödvändiga kontaktuppgifter. Informationsinnehållet som föreskrivs för närvarande har enligt Utbildningsstyrelsen delvis blivit oändamålsenligt och följande informationsinnehåll motsvarar bättre de nuvarande behoven: namn, studentnummer, kontaktuppgifter, medborgarskap, plats där examen avlagts, examensspråk, bedömning av kunskapsnivå, tidpunkt för examen och bedömare av examen. Motsvarande skäl som i 8 § 2 mom. kan tala för att det inte heller ska föreskrivas exakt om informationsinnehållet i registret över allmänna språkexamina i denna speciallag. I detta fall får Utbildningsstyrelsen fastställa informationsinnehållet utifrån den allmänna dataskyddslagstiftningen, i synnerhet de dataskyddsprinciper som ingår i artikel 5 i den allmänna dataskyddsförordningen, såsom principen om ändamålsbegränsning och uppgiftsminimering. Utgångspunkten är då att Utbildningsstyrelsen samlar in de uppgifter som den behöver för skötseln av sina uppgifter, vilket ger flexibilitet i fastställandet av informationsinnehållet. Å andra sidan är syftet med språkexamensregistret att betjäna flera behov, såväl uppföljningen av språkexamina som bevarandet av uppgifter om examensprestationer för att visa språkkunskaperna. Därtill kan exempelvis behandlingen av uppgiften om medborgarskapet som används vid uppföljningen av språkexamina vara förknippad med större risker än till exempel behandlingen av namn, studentnummer eller bedömningsspråk i registret över bedömare. På grund av detta föreslås det att bestämmelser om informationsinnehållet i registret över allmänna språkexamina fortfarande ska finnas i lagen. Enligt förslaget ändras 2

mom. så att i registret införs examinandens namn, studentnummer, kontaktuppgifter, medborgarskap, plats där examen avlagts, examensspråk, bedömning av kunskapsnivå, tidpunkt för examen och bedömare av examen. Jämfört med nuläget stryks kön ur momentet, eftersom det enligt Utbildningsstyrelsens bedömning inte behövs för uppföljningen av examina.

Enligt det gällande 3 mom. ska uppgifterna i examensregistret förvaras i 30 år. Det kan dock vara nödvändigt att påvisa avläggandet av en språkexamen ännu senare än detta under personens livstid, och därför föreslås det att det till momentet fogas att uppgifter om examensspråken för de språkexamina eller delprov i dem som personen avlagt, bedömningar av kunskapsnivå samt tidpunkten för examen dock ska bevaras i 120 år från tidpunkten för examen. Även om det i ordalydelsen i 2 och 3 mom. hänvisas till examina och delprov som en person avlagt, förutsätter t.ex. den avgiftsfrihet på högsta nivå som föreslås i 11 § också att underkända prestationer registreras och förvaras under personens livstid.

I det gällande 4 mom. konstateras det att på examensregistret dessutom tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och personuppgiftslagen. Det föreslås att momentet stryks på motsvarande sätt som 8 § 4 mom.

10 a §. Utlämnande av uppgifter ur registret över allmänna språkexamina. Avsikten är införa möjligheter att utnyttja examensuppgifter digitalt så att uppgifterna kan kontrolleras, vidareutnyttjas och lämnas ut via den tjänst för utlämnande som avses i 6 kap. i studie- och examensregisterlagen på motsvarande sätt som andra studie- och examensuppgifter. Därför föreslås i lagen en ny 10 a §, i vilken det tas in behövliga bestämmelser om möjligheten att kontrollera, vidareutnyttja och lämna ut uppgifter. Bestämmelserna motsvarar vad som föreskrivs i 6 kap. i studie- och examensregisterlagen i fråga om de register som regleras i den lagen.

Enligt det föreslagna 1 mom. kan examinanden kontrollera och vidareutnyttja sina egna uppgifter i registret över allmänna språkexamina genom gränssnittet för den tjänst för utlämnande av studie- och examensuppgifter som avses i 6 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister. Bestämmelsen motsvarar 29 § 1 mom. i lagen om nationella studie- och examensregister. Vanligtvis kan examinanden visa sina språkkunskaper för de ändamål som han eller hon behöver med stöd av 1 mom.

Det föreslås dock att det i paragrafen tas in motsvarande bestämmelser om utlämnande av uppgifter som i studie- och examensregisterlagen. Enligt det föreslagna 2 mom. kan uppgifter som ingår i registret över allmänna språkexamina lämnas ut till myndigheter med stöd av den rätt att få uppgifter myndigheten har enligt lag eller på grundval av en lagstadgad uppgift. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 29 § 2 mom. i lagen om nationella studie- och examensregister. Det föreslagna 3 mom. innehåller en bestämmelse som motsvarar 29 § 5 mom. i studie- och examensregisterlagen, enligt vilken en person i tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter kan ge sitt samtycke till att uppgifter i registret över allmänna språkexamina lämnas ut till en myndighet eller någon annan aktör samt återkalla sitt samtycke. I momentet preciseras det att detta gäller den vars examens- eller delprovsprestationer har förts in i registret över allmänna språkexamina. Enligt 10 § innehåller registret över allmänna språkexamina också uppgifter om bedömare av examina eller delprov, men den föreslagna 10 a § gäller inte utnyttjande av examensprestationsuppgifter i ärenden som gäller bedömare. Det ska övervägas från fall till fall om uppgiften om den som bedömt en examen eller ett delprov är nödvändig för de ändamål för vilka uppgifter om examensprestationer lämnas ut via tjänsten för utlämnande. Vid bedömningen av detta ska bland annat principen om uppgiftsminimering enligt artikel 5.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen beaktas.

Den föreslagna nya paragrafen innehåller därtill ett 4 mom. enligt vilket de uppgifter som lämnas ut inte bevaras i Utbildningsstyrelsens tjänst som avses i 6 kap. i studie- och examensregisterlagen. Momentet motsvarar 29 § 7 mom. i studie- och examensregisterlagen.

11 §. Examensavgifter Enligt den gällande bestämmelsen är de allmänna språkexamina avgiftsbelagda på alla nivåer, medan språkexamina för statsförvaltningen som visar utmärkta kunskaper i finska eller svenska har blivit avgiftsfria från och med hösten 2024. Syftet med ändringen har särskilt varit att göra det möjligt att avgiftsfritt visa sådana utmärkta kunskaper i finska som krävs av personalen inom den offentliga förvaltningen, om detta inte har kunnat visas genom studier som avlagts på finska (se RP 42/2024 rd). För att bevara denna möjlighet när språkexamina för statsförvaltningen slås samman med de allmänna språkexamina föreslås det att avgiftsfriheten utvidgas till att gälla allmänna språkexamina på högsta nivå. Därför föreslås det att 12 § 2 och 3 mom. i den gällande språkkunskapslagen blir 2 och 3 mom. i paragrafen.

I det gällande 2 mom. föreskrivs det om villkoren för återbetalning av examensavgiften. Enligt momentet återbetalas examensavgiften till den som anmält sig till examen, om personen är förhindrad att delta i examen på grund av sjukdom eller något annat därmed jämförbart särskilt vägande skäl, och personen inte heller kan delta i följande examenstillfälle. På grund av att detta i praktiken är otydligt föreslås det att villkoret förtydligas så att examensavgiften återbetalas en gång, om den som anmält sig till examen är förhindrad att delta i examen på grund av egen sjukdom. Sjukdomen kan i praktiken bevisas med ett läkarintyg på samma sätt som för närvarande. I och med den föreslagna ändringen kan anmälan inte heller flyttas till följande gång så att man går förbi de andra som står i kö, utan personen måste anmäla sig på nytt till lediga examensplatser eller till kön. Syftet med den föreslagna ändringen är att stävja anhopningen av anmälningar och kostnaderna för språkexamina, eftersom anmälningar som annulleras i ett sent skede leder till att examensplatserna inte nödvändigtvis med kort varsel kan fördelas till dem som anmält sig till kön. Därtill medför sena annulleringar och återbetalningar av examensavgifterna onödiga kostnader för examensanordnarna och Solki. Behandlingen av återbetalningar av examensavgifter sysselsätter också Utbildningsstyrelsens tjänstemän.

13 §. Rättsskydd för den som avlägger examen eller ett delprov i examen. Enligt förslaget ändras paragrafens nuvarande rubrik "Ändringssökande" så att den mer allmänt hänvisar till rättsskyddet för den som avlägger examen eller ett delprov i examen. Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. som preciserar rättsskyddet för den som avlägger examen eller ett delprov i examen. Enligt momentet ska den som har avlagt examen eller ett delprov i examen på begäran informeras om hur bedömningsgrunderna har tillämpats på provprestationen. Avsikten är att examinanden ska ges tillräcklig information om tillämpningen av bedömningsgrunderna för att han eller hon de facto ska ha möjlighet att överväga om han eller hon vill utnyttja sin rätt att begära omprövning av bedömningen av examensprestationen. Enligt Utbildningsstyrelsen har en utmaning dock varit att de egentliga provfrågorna enkelt börjar spridas bland eventuella framtida examinander, och enligt paragrafen ska information därför i första hand ges om tillämpningen av bedömningsgrunderna, om examinanden på detta sätt skulle få tillräckligt med information för att kunna överväga att begära omprövning.

I 24 § 1 mom. 22 punkten i offentlighetslagen föreskrivs det att handlingar som innehåller uppgifter om inträdesprov eller andra prov eller test ska vara sekretessbelagda, om utlämnandet av uppgifter ur dem skulle äventyra provens eller testens syfte eller en användning av testen i framtiden. Enligt 11 § i offentlighetslagen har en part, dvs. den som i ett ärende är sökande eller anför besvär eller någon annan vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet gäller, dock rätt att hos den myndighet som behandlar eller har behandlat ärendet ta del av en myndighetshandling som kan eller har kunnat påverka behandlingen, även om handlingen inte är offentlig. Parten omfattas dock av tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande enligt 23 § i offentlighetslagen. Enligt 2

mom. i den paragrafen får en part eller dennes ombud eller biträde inte för en utomstående röja en sekretessbelagd uppgift som fått på grundval av ställningen som part och som gäller någon annan än parten själv. Därtill föreskrivs det i 3 mom. att personen inte får använda sekretessbelagda uppgifter för att skaffa sig själv eller någon annan fördel eller för att skada någon annan. En part eller partens ombud eller biträde får använda en uppgift om en annan person än parten själv endast när det är fråga om ett ärende som gäller den rätt, det intresse eller den skyldighet som partens rätt att få information har grundat sig på. Enligt 25 § 1 mom. i offentlighetslagen ska anteckning om sekretess göras i en myndighetshandling som en myndighet ger ut till en part och som ska vara sekretessbelagd på grund av någon annans eller allmänt intresse. En part ska informeras om skyldigheten att iaktta sekretess också när sekretessbelagda uppgifter lämnas ut muntligen.

Av rättssäkerhetsskäl föreskrivs det i det föreslagna momentet om en tidsfrist för begäran om bedömningsgrunderna. Begäran ska framställas inom 14 dagar från det att examinanden har haft möjlighet att ta del av bedömningsresultaten. Enligt momentet ska anvisningar för framställande av begäran ges i samband med bedömningsresultaten.

I det gällande 3 mom. föreskrivs det om begäran om omprövning hos kommissionen för allmänna språkexamina i fråga om ett beslut som gäller bedömningen av en examensprestation. Enligt förslaget blir momentet 4 mom. och till momentet fogas ett tillägg om att omprövning kan begäras också i ett beslut som gäller bedömning av ett delprov i examen.

Ikraftträdandebestämmelse. Bestämmelsen innehåller en ikraftträdande- och övergångsbestämmelse. Enligt övergångsbestämmelsen avser en hänvisning till språkexamina för statsförvaltningen som vid den föreslagna lagens ikraftträdande finns i en annan lag eller förordning efter lagens ikraftträdande en hänvisning till allmänna språkexamina. En hänvisning till en viss nivå i språkexamina för statsförvaltningen jämföras enligt förslaget med kunskapsnivåerna i de allmänna språkexamina på det sätt som föreskrivs i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (481/2003).

7.2 Lag om ändring av lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda

3 kap. Visande av språkkunskaper. I 3 kap. i språkkunskapslagen finns för närvarande bestämmelser om ordnande av språkexamina för statsförvaltningen och om andra sätt att visa språkkunskaper. Den gällande rubriken för kapitlet är ”Examina i finska och svenska för statsförvaltningen”. Eftersom kapitlets bestämmelser om språkexamina för statsförvaltningen upphävs när examina i enlighet med propositionen slås samman med de allmänna språkexamina, föreslås det också att kapitlets rubrik ändras. I kapitlet kvarstår enligt förslaget bestämmelser om sätten att visa språkkunskaper, varvid det föreslås att rubriken ska vara ”Visande av språkkunskaper”.

10 §. Språkexamina för statsförvaltningen. I den gällande 10 § föreskrivs att kunskaper i finska och svenska kan visas genom språkexamina för statsförvaltningen. Paragrafen innehåller dessutom ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om examina och om utfärdande av examensintyg. I paragrafen föreskrivs därtill att Utbildningsstyrelsen meddelar föreskrifter om grunderna för examina och fastställer formulär för examensintyg. Eftersom språkexamina för statsförvaltningen enligt denna proposition ska slås samman med de allmänna språkexamina, föreslås det att 10 § upphävs.

11 §. Förvaltningen och genomförandet av språkexamina för statsförvaltningen. Den gällande 11 § innehåller bestämmelser om Utbildningsstyrelsen, språkexamensnämnderna och examinatorena. I 3 mom. föreskrivs det att närmare bestämmelser om språkexamensnämndernas sammansättning och om hur de tillsätts samt om nämndens uppgifter och behandlingen av ärenden

i nämnderna, om hur examinatorer utses och examina avläggs samt om tillsynen över genomförandet av språkexamina utfärdas genom förordning av statsrådet. Det föreslås att också 11 § upphävs av samma orsak som 10 §.

12 §. Avgifter. I den gällande 12 § föreskrivs det om avgifter som tas ut för deltagande i språkexamen för statsförvaltningen och för nämndens beslut. Enligt 1 mom. utfärdas närmare bestämmelser om avgiftens storlek genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. I 2 och 3 mom. föreskrivs det om rätten att under vissa förutsättningar avgiftsfritt avlägga språkexamen för statsförvaltningen som påvisar utmärkta kunskaper i finska eller svenska. Det föreslås att paragrafen upphävs av samma orsak som 10 och 11 §. Bestämmelser om avgiftsfrihet som motsvarar 2 och 3 mom. i den gällande paragrafen flyttas dock till 11 § i lagen om allmänna språkexamina på det sätt som anges ovan. Till följd av ändringarna kvarstår således rätten att avgiftsfritt avlägga språkexamina på högsta nivå under samma förutsättningar som språkexamina för statsförvaltningen för närvarande kan avläggas avgiftsfritt.

13 §. Visande av språkkunskaper. Utgångspunkten för gällande 3 kap. i språkkunskapslagen är av regleringshistoriska skäl att de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda och som avses i den lagen visas genom språkexamina för statsförvaltningen. Denna utgångspunkt framgår av 10 § i den gällande lagen, enligt vilken kunskaper i finska och svenska kan visas genom språkexamina för statsförvaltningen. Den gällande 13 § innehåller ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet föreskriva på vilket sätt kunskaper i finska eller svenska kan visas genom allmänna språkexamina eller genom språkprov eller språkstudier i samband med andra studier, i stället för genom språkexamen för statsförvaltningen.

Även om det föreslås att bestämmelserna om språkexamina för statsförvaltningen upphävs, är det fortfarande nödvändigt att bevara bestämmelserna om olika sätt att visa språkkunskaper. Det föreslås att regleringen ändras så att utgångspunkten för den dock inte längre är språkexamina för statsförvaltningen. Enligt förslaget ändras paragrafen så att det i 1 mom. föreskrivs att för visande av språkkunskaper finns de språkexamina som avses i lagen om allmänna språkexamina (964/2004). I 2 mom. ingår därtill ett bemyndigande att utfärda förordning som motsvarar gällande 1 mom. Enligt det föreskrivs det genom förordning av statsrådet på vilket sätt kunskaper i finska eller svenska kan visas genom språkprov eller språkstudier i samband med andra studier, i stället för genom avläggande av språkexamen. Momentets nuvarande hänvisning till språkexamina för statsförvaltningen ändras till en hänvisning till språkexamina.

14 §. Intyg om motsvarande språkkunskaper. Förutom i 13 § finns bestämmelser om sätten att visa språkkunskaper i 14 §. I 14 § 1 punkten föreskrivs att språkexamensnämnderna kan, utan att föranstalta språkexamen för statsförvaltningen, på ansökan utfärda intyg om utmärkta kunskaper i finska eller svenska till den som enligt godtagbar utredning genom tidigare verksamhet har visat sig ha de språkkunskaper som krävs. Enligt 2 punkten kan språkexamensnämnderna därtill utan att föranstalta språkexamen för statsförvaltningen besluta om jämställande av språkstudier utomlands med språkexamen för statsförvaltningen. Eftersom det enligt propositionen inte längre ska finnas språkexamensnämnder, föreslås det att paragrafen ändras så att Utbildningsstyrelsen i fortsättningen ska ha motsvarande uppgift. Dessutom ändras hänvisningen till språkexamina för statsförvaltningen i 2 punkten till en hänvisning till allmänna språkexamina. Även om de allmänna språkexaminas färdighetsnivåskala med sex nivåer avviker från språkexamina för statsförvaltningen, hänvisas det enligt förslaget fortfarande till utmärkta språkkunskaper i 1 punkten. Bestämmelserna i språkkunskapslagen ska även i fortsättningen bygga på att det krävs utmärkta, goda eller nöjaktiga språkkunskaper av offentligt anställda. Samma indelning ska fortfarande tillämpas också i språkkunskapsförordningen, där det föreskrivs om visande av utmärkta, goda eller nöjaktiga språkkunskaper bl.a. genom språkprov eller språkstudier som avlagts i samband med övriga studier. Färdighetsnivåskalorna för de allmänna

språkexamina jämföras med sådana krav på språkkunskaper på det sätt som bestäms närmare genom förordning.

15 §. Examinandens rättsskydd. I 15 § föreskrivs det för närvarande om rättsskyddet för dem som avlägger språkexamina för statsförvaltningen. Enligt 1 mom. ska examinanden informeras om vilka bedömningsgrunder som gäller för examensprestationen. I 2 mom. föreskrivs om besvärshandläggning i fråga om en examinatorer beslut och i 3 mom. om rätten att avlägga examen på nytt inför språkexaminationsnämnden. Det föreslås att paragrafen upphävs av samma orsak som 10–12 §. På motsvarande sätt som i det gällande 1 mom. preciseras dock informeringen om bedömningsgrunderna i 13 § i lagen om allmänna språkexamina.

Ikraftträdandebestämmelse. Bestämmelsen innehåller en motsvarande ikraftträdandebestämmelse och övergångsbestämmelse som i lagförslag 1. Enligt övergångsbestämmelsen avser en hänvisning till språkexamina för statsförvaltningen som vid den föreslagna lagens ikraftträdande finns i en annan lag eller förordning efter lagens ikraftträdande en hänvisning till allmänna språkexamina. En hänvisning till en viss nivå i språkexamina för statsförvaltningen jämföras enligt förslaget med färdighetsnivåerna i de allmänna språkexamina på det sätt som föreskrivs i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (481/2003).

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Språkkunskapslagens 10–12 §, som föreslås bli upphävd, innehåller bemyndiganden att utfärda förordning som upphävs när paragraferna upphävs. Dessa bemyndiganden att utfärda förordning gäller språkexamina för statsförvaltningen och utfärdande av examensintyg, språkexaminationsnämndens sammansättning och verksamhet, utseende av examinatorer och avläggande av examina, tillsynen över genomförandet av språkexamina för statsförvaltningen samt avgifter som tas ut för språkexamina för statsförvaltningen. Den gällande språkkunskapsförordningen har utfärdats med stöd av dessa bestämmelser. Bestämmelser om de avgifter som tas ut för språkexamina för statsförvaltningen finns i 1 § 10 mom. i undervisnings- och kulturministeriets förordning om Utbildningsstyrelsens och dess fristående enheters avgiftsbelagda prestationer (1188/2023).

I och med lagändringarna är avsikten att upphäva hela den gällande språkkunskapsförordningen och i stället utfärda en helt ny statsrådsförordning om visande av kunskaper i finska och svenska. Med stöd av bemyndigandet att utfärda förordning i 13 § i språkkunskapslagen ska förordningen enligt förslaget innehålla bestämmelser om sätten att visa språkkunskaper. Till dessa delar ska bestämmelserna till sitt innehåll i huvudsak motsvara bestämmelserna i 3 och 4 kap. i den gällande språkkunskapsförordningen. I den nya förordningen uppdateras hänvisningarna till studieveckor så att hänvisningen till 35 studieveckor jämföras med grund- och ämnesstudier och hänvisningen till 15 studieveckor jämföras med grundstudier vid visandet av kunskaper i finska eller svenska på motsvarande nivå. Avsikten är att i den nya förordningen också förtydliga definitionen av skolutbildningsspråket i den gällande 20 §, som i praktiken har upplevts som otydlig. Vid beredningen av propositionen har det ansetts ändamålsenligt att under hösten 2025 separat höra intressentgrupperna om förtydligandet av definitionen av skolutbildningsspråket innan den nya förordningen utfärdas.

I lagen om allmänna språkexamina föreslås inga ändringar i bemyndigandena att utfärda förordning. Med stöd av de nuvarande bemyndigandena att utfärda förordning är det dock nödvändigt att uppdatera statsrådets förordning om allmänna språkexamina till följd av de andra föreslagna lagändringarna. Den viktigaste ändringen är att möjligheten att avlägga delprov i allmänna språkexamina tillsammans eller separat tas in i 5 § i förordningen. Enligt förslaget fogas

till paragrafen därtill ett nytt 2 mom. om delprov i teckenspråk, eftersom bestämmelserna om delprov i 1 mom. inte är tillämpliga på dem. Enligt Utbildningsstyrelsen är beskrivningarna av färdighetsnivåerna samt bedömningskriterierna för det finländska teckenspråket redan färdiga att utnyttjas. Enligt 6 § 2 mom. i lagen om allmänna språkexamina ska Utbildningsstyrelsen dock liksom för närvarande besluta om examensspråken.

Därtill uppdateras behörighetsvillkoren i 7 § i förordningen om allmänna språkexamina. Enligt 1 mom. i den gällande paragrafen krävs av den som antecknas i registret över bedömare sådan behörighet som fordras av en lärare i språket i fråga vid universitet eller yrkeshögskola eller högre högskoleexamen, samt av Utbildningsstyrelsen godkänd utbildning av bedömare. Den behörighet som fordras av en lärare i språket i fråga vid universitet eller yrkeshögskola är dock högskolespecifik, och därför föreslås att bestämmelsen stryks för tydlighetens skull.

Utkast till ny förordning om visande av kunskaper i finska och svenska samt till förordning om ändring av förordningen om allmänna språkexamina finns som bilaga till propositionen.

9 Ikraftträdande

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

10 Verkställighet och uppföljning

Verkställigheten av lagändringarna handhas av Utbildningsstyrelsen, som förvaltar språkexamina. I samband med verkställigheten bör det särskilt följas upp hur det reviderade språkexamenssystemet går att anpassa till det ökande antalet deltagare och gör det möjligt att utan dröjsmål visa språkkunskaper för olika ändamål.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Vid inrikesministeriet bereds [ett projekt för att revidera lagstiftningen om beviljande av permanent uppehållstillstånd \(SM007:00/2024\)](#). I utkastet till proposition som skickades på remiss föreslogs det att kunskaper i finska eller svenska på en viss nivå ska fogas som villkor för beviljande av permanent uppehållsrätt i de flesta situationer. Enligt utkastet till regeringsproposition är språkkunskaper för närvarande inte ett krav för någon typ av uppehållstillstånd, utan endast en förutsättning för att få medborgarskap. Att ett krav på språkkunskaper fogas till förutsättningarna för permanent uppehållsrätt ökar sannolikt antalet personer som avlägger språkexamen på det sätt som bedömts ovan i avsnitt 2.3 Användningsändamål för examina och antalet examina som avläggs.

Vid social- och hälsovårdsministeriet har man berett [lagstiftning om ett integrationsstöd och ett språktillägg för arbetsmarknadsstödet \(STM074:00/2024\)](#). Språktillägget för arbetsmarknadsstödet ökar sannolikt antalet personer som avlägger språkexamen på det sätt som bedömts ovan i avsnitt 2.3 Användningsändamål för examina och antalet examina som avläggs.

Vid finansministeriet bereds [regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om prioritering av elektronisk delgivning i myndighetsverksamhet \(VM085:00/2024\)](#). I utkastet till proposition som skickades på remiss föreslogs det ändringar i lagstiftningen om delgivningsförfarandet så att myndigheternas delgivningar i första hand ska sändas elektroniskt till de förvaltningskunder som har möjlighet att ta emot elektronisk delgivning. I nuläget skickar myndigheterna i regel sina delgivningar som papperspost till kunden om kunden inte gett något

separat samtycke till elektronisk delgivning. Enligt utkastet till proposition som var på remiss är avsikten att ändra bestämmelserna om delgivning i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet så att myndigheterna ges möjlighet att sända elektronisk delgivning till meddelandeförmedlingstjänsten, dvs. till Suomi.fi-meddelandena, utan mottagarens separata samtycke, om mottagaren har tagit i bruk meddelandeförmedlingstjänsten. Genom bestämmelserna blir det möjligt för en myndighet att sända en elektronisk delgivning utan mottagarens separata samtycke också till myndighetens egen e-tjänst, förutsatt att en notifikation om detta sänds till personens konto i meddelandeförmedlingstjänsten (tjänsten Suomi.fi-meddelanden). Avsikten är dock också att säkerställa att det även finns alternativa service- och kommunikationskanaler för dem som inte kan använda elektroniska tjänster. Propositionen i fråga kan påverka förslaget som ingår i denna proposition, enligt vilket ett nytt 2 mom. fogas till 9 § i lagen om allmänna språkexamina. Syftet med det föreslagna nya 2 mom. är att göra det möjligt att i första hand delge examensintygen elektroniskt, om mottagaren har underrättats om detta. Vid den fortsatta beredningen av denna proposition ska det föreslagna nya momentet samordnas med den slutliga formen för den regeringsproposition som finansministeriet bereder.

11.2 Förhållande till budgetpropositionen

De föreslagna ändringarna medför åren 2025 och 2026 kostnader av engångsnatur för utvecklandet av språkexamenssystemet samt permanenta kostnader från och med 2026. I den kompletterande budgetpropositionen för 2025 har det under moment 29.01.02 reserverats ett anslag på två miljoner euro för Utbildningsstyrelsens omkostnader för utveckling av systemet med allmänna språkexamina. Därtill har regeringen i rambeslutet för 2026–2029 reserverat 2,2 miljoner euro för detta ändamål för 2026, vilket kommer att tas in i regeringens budgetproposition för 2026. Ändringarna beräknas öka de bestående kostnaderna för förvaltning och genomförande av språkexamina med 195 000 euro (3 årsv.). För detta anvisas inget separat tilläggsanslag, utan Utbildningsstyrelsen täcker tilläggskostnaderna genom examensavgifter och vid behov inom ramen för sina befintliga anslag.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen har det bedömts hur detaljerat det i fortsättningen är nödvändigt att föreskriva om registren som hänför sig till förvaltningen av de allmänna språkexamina. Bestämmelserna om registren i lagen om allmänna språkexamina har utfärdats på basis av 10 § i grundlagen (RP 86/2004 rd, s. 5) före den allmänna dataskyddsförordningen. I regleringen har man inte då kunnat beakta dataskyddsregleringens senare utveckling eller grundlagsutskottets praxis. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv tryggt och närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. När Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning trädde i kraft konstaterade grundlagsutskottet (GrUU 14/2018 rd, s. 3 och de utlåtanden som hänvisas till där) att dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, överlag utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Korrekt tolkade och tillämpade svarar bestämmelserna i allmänna dataskyddsförordningen enligt utskottets uppfattning också den nivå på skyddet för personuppgifter som bestäms utifrån Europakonventionen. Grundlagsutskottet har konstaterat att det därmed inte längre av konstitutionella skäl är nödvändigt att speciallagstiftningen inom allmänna dataskyddsförordningens tillämpningsområde heltäckande och detaljerat föreskriver om behandling av personuppgifter. Kraven på att bestämmelserna om skydd för personuppgifter ska vara heltäckande, exakta och noggrant specificerade kan till vissa delar även uppfyllas genom en allmän EU-förordning eller en allmän nationell lag. Tillgodoseendet av skyddet för personuppgifter ska enligt utskottet i första hand garanteras med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella allmänna lag som ska stiftas. I det

sammanhanget bör man undvika nationell speciallagstiftning, som bör reserveras för situationer då den är dels tillåten enligt den allmänna dataskyddsförordningen, dels nödvändig för att tillgodose skyddet för personuppgifter.

Grundlagsutskottet (se t.ex. GrUU 16/2024 rd, s. 3) har betonat bestämmelsen i 21 § 1 mom. i grundlagen, enligt vilken var och en har rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en myndighet som är behörig enligt lag. Av utskottets utlåtanden (se t.ex. GrUU 30/2024 rd, s. 3, GrUU 73/2022 rd — U 34/2016 rd, s. 4 och de utlåtanden som nämns där) framgår en balans mellan att behandlingen ska ske utan dröjsmål men att man inte bör avvika från de övriga kraven på behandlingen åtminstone enbart för att påskynda och effektivisera behandlingen. Sådana övriga krav kan grunda sig till exempel på de grundläggande fri- och rättigheterna eller de mänskliga rättigheterna eller på förvaltningslagen. Både i de allmänna språkexamina och i språkexamina för statsförvaltningen förekommer för närvarande fördröjningar på grund av anhopningen av anmälningar till examina, och strävan har varit att i möjligaste mån ta in i propositionen förslag till lagändringar som underlättar denna situation. Å andra sidan kan man inte avstå från många av de skeden som gör examensprocesserna långsammare för att man ska kunna trygga t.ex. rätten att få ett motiverat beslut, rätten att söka ändring och andra garantier för god förvaltning enligt 21 § 2 mom. i grundlagen. Språkexamensprocessernas längd påverkas också av strävan att garantera kvaliteten på examina. Det är trots allt viktigt att språkexamina håller hög kvalitet och på ett tillförlitligt och rättvist sätt verifierar deltagarnas språkkunskaper, eftersom språkexamina har stor betydelse såväl för den som avlägger språkexamen som för den som kräver examensintyg. När de samhälleligt viktiga användningsändamålen utvidgas i och med skrivningarna i regeringsprogrammet kommer språkexaminans betydelse som sådana examina med höga insatser (high stakes exam) åtminstone inte att minska, varvid det är viktigt att kvaliteten på examina upprätthålls även i fortsättningen.

Hittills har språkexamina för statsförvaltningen varit ett separat språkexamenssystem från de allmänna språkexamina. Det har föreskrivits om jämställande av dessa två examenssystem så att examina i praktiken ersätter varandra. En central orsak till att upprätthålla två examenssystem har dock varit att de sökande i samband med tillsättningen av en tjänst eller övrig anställning vid behov måste kunna visa sina språkkunskaper utan dröjsmål genom språkexamina för statsförvaltningen (RP 92/2002 rd). Denna aspekt har samband med den rätt att få sin sak behandlad utan ogrundat dröjsmål som tryggas i 21 § 1 mom. i grundlagen. Avläggandet av språkexamina för statsförvaltningen fördröjs dock för närvarande av den anhopning som uppstått efter det att statsförvaltningens språkexamina som visar utmärkta kunskaper i finska och svenska blev avgiftsfria från och med hösten 2024. Syftet med avgiftsfriheten var att främja den jämlikhet som tryggas i grundlagen (se RP 42/2024 rd, s. 1, 9, 11–12 och 22). Enligt Utbildningsstyrelsen kan språkexamina för statsförvaltningen inte heller anpassas till det ökande antalet deltagare som sannolikt uppstår när användningsändamålen för språkexamina utvidgas. Däremot skulle det enligt Utbildningsstyrelsen vara effektivare och ändamålsenligare att i fortsättningen koncentrera sig på att utveckla och upprätthålla ett enda språkexamenssystem så att språkkunskaperna kan påvisas för olika ändamål tillräckligt snabbt via det. Propositionen innehåller en bestämmelse enligt vilken Utbildningsstyrelsen när den avtalar om anordnande av allmänna språkexamina i fortsättningen ska säkerställa att examenstillfällen anordnas tillräckligt ofta. Därtill främjar den föreslagna sammanslagningen av språkexamina för statsförvaltningen med de allmänna språkexamina den regionala tillgången till språkexamina, medan examenstillfällen för språkexamina för statsförvaltningen som visar utmärkta kunskaper för närvarande ordnas endast i Utbildningsstyrelsens lokaler i Helsingfors.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

UTKAST

1.

Lag

om ändring av lagen om allmänna språkexamina

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om allmänna språkexamina (964/2004) 1 § 3 mom.,
ändras 2, 4, 8–11 och 13 §, sådana de lyder delvis ändrade i lag 1082/2022, och
fogas till lagen en ny 10 a § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

(3 mom. upphävs)

2 §

Examensförvaltning

Utbildningsstyrelsen svarar för systemet med allmänna språkexamina, systemets utveckling och tillsynen över det. Utbildningsstyrelsen kan ingå avtal som gäller utarbetande och bedömning av allmänna språkexamina med högskolor eller andra offentliga samfund eller sammanslutningar som har tillräcklig sakkunskap för utarbetande och utvärdering av språkexamina.

4 §

Anordnande av examina

Utbildningsstyrelsen kan ingå avtal om att ordna examina med sådana offentliga samfund eller sammanslutningar som har tillräcklig sakkunskap och förutsättningar att ordna examina. När avtalen ingås ska det beaktas att examenstillfällen erbjuds i en omfattning som är tillräcklig med beaktande av de regionala behoven och tillräckligt ofta.

8 §

Register över bedömare

För bedömningen av examensprestationer för Utbildningsstyrelsen ett register över personer som deltar i bedömningen av allmänna språkexamina.

En person antecknas i registret för fem år, och anteckningen kan förnyas på ansökan förutsatt att de villkor som bestäms i 7 § alltså uppfylls och bedömaren i praktiken har upprätthållit sina bedömningsfärdigheter och deltar i undervisningsverksamhet. Om väsentliga brister eller försummelser framkommer i en bedömares bedömningar, kan Utbildningsstyrelsen efter att ha hört bedömaren stryka anteckningen före giltighetstidens utgång.

9 §

Examensintyg

Examinanden ges ett intyg över bedömningen av genomgången examen eller genomgånet delprov i examen och examensnivå.

Examensintyget kan utfärdas elektroniskt till den som avlagt examen eller ett delprov i examen, om han eller hon har underrättats om delgivningssättet.

10 §

Register över allmänna språkexamina

För förvarandet av uppgifter om avlagda språkexamina och delprov som ingår i examina samt för uppföljningen av hur de allmänna språkexamina fungerar för Utbildningsstyrelsen ett register över allmänna språkexamina.

I registret införs examinandens namn, studentnummer, kontaktuppgifter, medborgarskap, plats där examen avlagts, examensspråk, bedömning av kunskapsnivån, tidpunkt för examen och bedömare av examen.

Uppgifterna i examensregistret förvaras i 30 år. Uppgifter om examensspråken för de språkexamina eller delprov i sådana som personen avlagt, bedömning av kunskapsnivån samt tidpunkten för examen förvaras dock i 120 år.

10 a §

Utlämnande av uppgifter ur registret över allmänna språkexamina

Examinanden kan kontrollera och vidareutnyttja sina egna uppgifter i det register som avses i 10 § genom gränssnittet för den tjänst för utlämnande av studie- och examensuppgifter som avses i 6 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017).

Uppgifter som ingår i det register som avses i 10 § kan lämnas ut till myndigheter med stöd av den rätt att få uppgifter myndigheten har enligt lag eller på grundval av en lagstadgad uppgift.

Den vars examens- eller delprovsprestationer har förts in i det register som avses i 10 § kan i den tjänst som avses i 1 mom. ge i 29 § 5 mom. i lagen om nationella studie- och examensregister avsett samtycke till att uppgifterna i registret lämnas ut till en myndighet eller någon annan aktör samt återkalla sitt samtycke.

Uppgifter som lämnas ut bevaras inte i Utbildningsstyrelsens tjänst som avses i 6 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister.

11 §

Examensavgift

Utbildningsstyrelsen tar ut en examensavgift av dem som anmält sig till examen. Bestämmelser om examensavgiftens belopp på olika kunskapsnivåer utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet med iakttagande av vad som föreskrivs om avgifter för offentligt grättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Med avvikelse från 1 mom. tas ingen avgift ut för deltagande i examen på högsta nivå i finska eller svenska eller i ett delprov i en sådan examen av den som

1) har avlagt examen enligt lagen om studentexamen (502/2019) eller motsvarande utländsk examen,

2) studerar i syfte att avlägga högskoleexamen, eller

3) har avlagt högskoleexamen.

I de situationer som avses i 2 mom. får anmälan till examen eller ett delprov i examen göras avgiftsfritt tre gånger.

Examensavgiften återbetalas en gång till den som anmält sig till examen, om han eller hon är förhindrad att delta i examen på grund av egen sjukdom. Avgiften återbetalas inte om examensanordnaren inte informerats om examinandens förhinder före examenstillfället. Ansökan om återbetalning ska göras hos Utbildningsstyrelsen inom två veckor från dagen för examenstillfället.

13 §

Rättsskydd för den som avlägger examen eller ett delprov i examen

I fråga om ett beslut som gäller en i 7 § 1 mom. och 11 § 2 mom. avsedd ansökan får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Den som har avlagt examen eller ett delprov i examen ska på begäran informeras om hur bedömningsgrunderna har tillämpats på provprestationen. Begäran ska framställas inom 14 dagar från det att han eller hon har haft möjlighet att ta del av bedömningsresultaten. Anvisningar för framställande av begäran ska ges i samband med bedömningsresultaten.

Omprövning i fråga om ett beslut som gäller bedömningen av prestationen i examen eller i ett delprov i examen får begäras hos kommissionen för allmänna språkexamina. Begäran om omprövning ska lämnas till examenskommissionen inom 14 dagar från det att den som avlagt examen eller ett delprov i examen har haft möjlighet att få kännedom om bedömningsresultaten och tillämpningen av bedömningsgrunderna i sitt eget fall. På omprövningsförfarandet tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningslagen. Ett i detta moment avsett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning får inte överklagas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som gäller ingående av avtal om ordnande av språkexamina och andra behövliga praktiska arrangemang som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

En hänvisning till språkexamina för statsförvaltningen som vid denna lags ikraftträdande finns i en annan lag eller förordning avser efter lagens ikraftträdande en hänvisning till allmänna språkexamina. En hänvisning till en viss nivå i språkexamina för statsförvaltningen jämföras med kunskapsnivåerna i de allmänna språkexamina på det sätt som föreskrivs i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (481/2003).

2.

Lag

om ändring av lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003) 10–12 § och 15 §, sådana de lyder delvis ändrade i lagarna 904/2015 och 434/2024, och
ändras rubriken för kapitlet 3 och 13–14 § som följer:

3 kap.

Visande av språkkunskaper

(10, 11 och 12 § upphävs)

13 §

Språkkunskaper som visas genom allmänna språkexamina eller i samband med studier

För visande av språkkunskaper finns de språkexamina som avses i lagen om allmänna språkexamina (964/2004).

Genom förordning av statsrådet föreskrivs det på vilket sätt kunskaper i finska eller svenska kan visas genom språkprov eller språkstudier i samband med andra studier, i stället för genom avläggande av språkexamen.

14 §

Intyg om motsvarande språkkunskaper

Utbildningsstyrelsen kan utan att verkställa språkexamen på ansökan

- 1) utfärda intyg om utmärkta kunskaper i finska eller svenska till den som enligt godtagbar utredning genom tidigare verksamhet har visat sig ha de språkkunskaper som krävs, samt
- 2) besluta om jämställande av språkstudier utomlands med allmänna språkexamina.

(15 § upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som gäller ingående av avtal om ordnande av språkexamina och andra behövliga praktiska arrangemang som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

En hänvisning till språkexamina för statsförvaltningen som vid denna lags ikraftträdande finns i en annan lag eller förordning avser efter lagens ikraftträdande en hänvisning till allmänna språkexamina enligt lagen om allmänna språkexamina. En hänvisning till en viss nivå i språkexamina för statsförvaltningen jämsätts med kunskapsnivåerna i de allmänna språkexamina på det sätt som föreskrivs i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (481/2003).

Helsingfors den 20xx

Statsminister

Förnamn Efternamn

..minister Förnamn Efternamn

1.

Lag

om ändring av lagen om allmänna språkexamina

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om allmänna språkexamina (964/2004) 1 § 3 mom.,
ändras 2, 4, 8–11 och 13 §, sådana de lyder delvis ändrade i lag 1082/2022, och
fogas till lagen en ny 10 a § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I fråga om hur de kunskaper i finska och svenska som visats i en allmän språkexamen skall jämföras med de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda föreskrivs särskilt.

2 §

Examensförvaltning

Utbildningsstyrelsen svarar för systemet med allmänna språkexamina, systemets utveckling och tillsynen över det. Utbildningsstyrelsen kan med högskolorna ingå avtal som hänför sig till utarbetande och bedömning av allmänna språkexamina.

4 §

Anordnande av examina

Utbildningsstyrelsen avtalar om anordnande av allmänna språkexamina för en viss tid av högst fem år i sänder. Avtal kan ingås med

1) högskolor samt statliga ämbetsverk och inrättningar,

2) sådana utbildningsanordnare eller huvudmän för läroanstalter som har

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

(3 mom. upphävs)

2 §

Examensförvaltning

Utbildningsstyrelsen svarar för systemet med allmänna språkexamina, systemets utveckling och tillsynen över det. Utbildningsstyrelsen kan ingå avtal som gäller utarbetande och bedömning av allmänna språkexamina med högskolor eller andra offentliga samfund eller sammanslutningar som har tillräcklig sakkunskap för utarbetande och utvärdering av språkexamina.

4 §

Anordnande av examina

Utbildningsstyrelsen kan ingå avtal om att ordna examina med sådana offentliga samfund eller sammanslutningar som har tillräcklig sakkunskap och förutsättningar att ordna examina. När avtalen ingås ska det beaktas att examenstillfällena erbjuds i en omfattning som är tillräcklig med beaktande av de regionala behoven och tillräckligt ofta.

Gällande lydelse

a) tillstånd att ordna utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
b) tillstånd att ordna utbildning enligt gymnasielagen (714/2018),

c) tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017), eller

d) tillstånd att driva läroanstalt enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),

3) en kommun eller samkommun i egenskap av anordnare av grundläggande utbildning,

4) andra än i 1–3 punkten avsedda registrerade samfund eller stiftelser som har tillräcklig sakkunskap.

När avtalen ingås skall det beaktas att examenstillfällen erbjuds i en omfattning som är tillräcklig med beaktande av de regionala behoven. En förutsättning för ingående av avtal är att anordnaren förfogar över sådan personal, sådana lokaler och sådan utrustning som behövs för att examina skall kunna ordnas. Ett avtal kan hävas om anordnaren försummar sina avtalsenliga uppgifter.

8 §

Register över bedömare

Utbildningsstyrelsen för i syfte att trygga en enhetlig nivå på bedömningen av examina ett register över personer som deltar i bedömningen av allmänna språkexamina.

I registret införs bedömarens namn, personbeteckning samt det eller de språk som han eller hon har rätt att bedöma. Dessutom införs nödvändiga kontaktuppgifter.

En person antecknas i registret för fem år, och anteckningen kan förnyas på ansökan förutsatt att de villkor som bestäms i 7 § alltså uppfylls och bedömningsfärdigheten har upprätthållits i praktiken. Om väsentliga brister eller försummelser framkommer i en persons bedömningar, kan Utbildningsstyrelsen efter att ha hört bedömarens stryka anteckningen före giltighetstidens utgång.

På registret över bedömare tillämpas dessutom lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och personuppgiftslagen (523/1999).

Föreslagen lydelse

8 §

Register över bedömare

För bedömningen av examensprestationer för Utbildningsstyrelsen ett register över personer som deltar i bedömningen av allmänna språkexamina.

En person antecknas i registret för fem år, och anteckningen kan förnyas på ansökan förutsatt att de villkor som bestäms i 7 § alltså uppfylls och bedömarens i praktiken har upprätthållit sina bedömningsfärdigheter och deltar i undervisningsverksamhet. Om väsentliga brister eller försummelser framkommer i en bedömares bedömningar, kan Utbildningsstyrelsen efter att ha hört bedömarens stryka anteckningen före giltighetstidens utgång.

9 §

Examensintyg

Examinanden ges ett intyg över bedömningen av genomgången examen eller genomgången delprov i examen och examensnivå.

Examensintyget kan utfärdas elektroniskt till den som avlagt examen eller ett delprov i examen, om han eller hon har underrättats om delgivningssättet.

10 §

Register över allmänna språkexamina

För förvarandet av uppgifter om avlagda språkexamina och delprov som ingår i examina samt för uppföljningen av hur de allmänna språkexamina fungerar för Utbildningsstyrelsen ett register över allmänna språkexamina.

I registret införs examinandens namn, studentnummer, kontaktuppgifter, medborgarskap, plats där examen avlagts, examensspråk, bedömning av kunskapsnivån, tidpunkt för examen och bedömare av examen.

Uppgifterna i examensregistret förvaras i 30 år. Uppgifter om examensspråken för de språkexamina eller delprov i sådana som personen avlagt, bedömning av kunskapsnivån

Gällande lydelse

9 §

Examensintyg

Examinanden ges ett intyg över bedömningen av genomgången examen och examensnivå.

10 §

Register över allmänna språkexamina

För förvarandet av uppgifter om avlagda språkexamina och de delprov som ingår i examina samt för kontrollen av att de allmänna språkexamina fungerar för Utbildningsstyrelsen ett register över allmänna språkexamina.

I registret införs examinandens namn, personbeteckning, nationalitet och kön, plats där examen avlagts, examensspråk, bedömning av kunskapsnivån, tidpunkt för examen och nödvändiga kontaktuppgifter.

Uppgifterna i examensregistret förvaras i 30 år.

På examensregistret tillämpas dessutom lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och personuppgiftslagen.

11 §

Examensavgift

Utbildningsstyrelsen tar ut en examensavgift av dem som anmält sig till examen. Bestämmelser om examensavgiftens belopp på olika kunskapsnivåer utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet med iakttagande av vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) föreskrivs om avgifter för offentligt rättsliga prestationer.

Examensavgiften återbetalas till den som anmält sig till examen, om personen är förhindrad att delta i examen på grund av sjukdom eller något annat därmed jämförbart särskilt vägande skäl, och personen inte heller kan delta i följande examenstillfälle. Avgiften återbetalas inte om examensanordnaren inte informerats om personens förhinder före examenstillfället. Ansökan om återbetalning ska

Föreslagen lydelse

samt tidpunkten för examen förvaras dock i 120 år.

10 a §

Utlämnande av uppgifter ur registret över allmänna språkexamina

Examinanden kan kontrollera och vidareutnyttja sina egna uppgifter i det register som avses i 10 § genom gränssnittet för den tjänst för utlämnande av studie- och examensuppgifter som avses i 6 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017).

Uppgifter som ingår i det register som avses i 10 § kan lämnas ut till myndigheter med stöd av den rätt att få uppgifter myndigheten har enligt lag eller på grundval av en lagstadgad uppgift.

Den vars examens- eller delprovsprestationer har förts in i det register som avses i 10 § kan i den tjänst som avses i 1 mom. ge i 29 § 5 mom. i lagen om nationella studie- och examensregister avsett samtycke till att uppgifterna i registret lämnas ut till en myndighet eller någon annan aktör samt återkalla sitt samtycke.

Uppgifter som lämnas ut bevaras inte i Utbildningsstyrelsens tjänst som avses i 6 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister.

11 §

Examensavgift

Utbildningsstyrelsen tar ut en examensavgift av dem som anmält sig till examen. Bestämmelser om examensavgiftens belopp på olika kunskapsnivåer utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet med iakttagande av vad som föreskrivs om avgifter för offentligt rättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Med avvikelse från 1 mom. tas ingen avgift ut för deltagande i examen på högsta nivå i finska eller svenska eller i ett delprov i en sådan examen av den som

Gällande lydelse

göras hos Utbildningsstyrelsen inom två veckor från dagen för examenstillfället.

13 §

Ändringssökande

I fråga om ett beslut som gäller en i 7 § 1 mom. och 11 § 2 mom. avsedd ansökan får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

I fråga om ett beslut som gäller bedömningen av en examensprestation får omprövning begäras hos kommissionen för allmänna språkexamina. Begäran om omprövning ska lämnas till kommissionen för allmänna språkexamina inom 14 dagar från det att examinanden haft möjlighet att få kännedom om bedömningsresultaten och tillämpningen av bedömningsgrunderna i sitt eget fall. På omprövningsförfarandet tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningslagen. Ett i detta moment avsett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning får inte överklagas genom besvär.

Föreslagen lydelse

1) har avlagt examen enligt lagen om studentexamen (502/2019) eller motsvarande utländsk examen,

2) studerar i syfte att avlägga högskoleexamen, eller

3) har avlagt högskoleexamen.

I de situationer som avses i 2 mom. får anmälan till examen eller ett delprov i examen göras avgiftsfritt tre gånger.

Examensavgiften återbetalas en gång till den som anmält sig till examen, om han eller hon är förhindrad att delta i examen på grund av egen sjukdom. Avgiften återbetalas inte om examensanordnaren inte informerats om examinandens förhinder före examenstillfället. Ansökan om återbetalning ska göras hos Utbildningsstyrelsen inom två veckor från dagen för examenstillfället.

13 §

Rättsskydd för den som avlägger examen eller ett delprov i examen

I fråga om ett beslut som gäller en i 7 § 1 mom. och 11 § 2 mom. avsedd ansökan får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Den som har avlagt examen eller ett delprov i examen ska på begäran informeras om hur bedömningsgrunderna har tillämpats på provprestationen. Begäran ska framställas inom 14 dagar från det att han eller hon har haft möjlighet att ta del av bedömningsresultaten. Anvisningar för framställande av begäran ska ges i samband med bedömningsresultaten.

Omprövning i fråga om ett beslut som gäller bedömningen av prestationen i examen eller i ett delprov i examen får begäras hos kommissionen för allmänna språkexamina. Begäran om omprövning ska lämnas till examenskommissionen inom 14 dagar från det att den som avlagt examen eller ett delprov i examen har haft möjlighet att få kännedom om

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

bedömningsresultaten och tillämpningen av bedömningsgrunderna i sitt eget fall. På omprövningsförfarandet tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningslagen. Ett i detta moment avsett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning får inte överklagas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som gäller ingående av avtal om ordnande av språkexamina och andra behövliga praktiska arrangemang som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

En hänvisning till språkexamina för statsförvaltningen som vid denna lags ikraftträdande finns i en annan lag eller förordning avser efter lagens ikraftträdande en hänvisning till allmänna språkexamina. En hänvisning till en viss nivå i språkexamina för statsförvaltningen jämsätts med kunskapsnivåerna i de allmänna språkexamina på det sätt som föreskrivs i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (481/2003).

2.

Lag

om ändring av lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003) 10–12 §
och 15 §, sådana de lyder delvis ändrade i lagarna 904/2015 och 434/2024, och
ändras rubriken för kapitlet 3 och 13–14 § som följer:

Gällande lydelse

3 kap.

Examina i finska och svenska för statsförvaltningen

10 §

Språkexamina för statsförvaltningen

Kunskaper i finska och svenska kan visas genom språkexamina för statsförvaltningen, som ordnas särskilt för vardera språket. Genom examina kan examinanden visa utmärkta, goda eller nöjaktiga kunskaper i finska eller svenska.

Närmare bestämmelser om examina och om utfärdande av examensintyg utfärdas genom förordning av statsrådet.

Utbildningsstyrelsen meddelar föreskrifter om grunderna för examina och fastställer formulär för examensintyg efter att de examensnämnder som avses i 11 § har yttrat sig i saken.

11 §

Förvaltningen och genomförandet av språkexamina för statsförvaltningen

Utbildningsstyrelsen svarar för förvaltningen och utvecklandet av språkexamina för statsförvaltningen samt för tillsynen över genomförandet.

För genomförandet av språkexamina finns i samband med utbildningsstyrelsen en språkexaminsnämnd för finska språket och en

Föreslagen lydelse

3 kap.

Visande av språkkunskaper

(10, 11 och 12 § upphävs)

13 §

Språkkunskaper som visas genom allmänna språkexamina eller i samband med studier

För visande av språkkunskaper finns de språkexamina som avses i lagen om allmänna språkexamina (964/2004).

Genom förordning av statsrådet föreskrivs det på vilket sätt kunskaper i finska eller svenska kan visas genom språkprov eller språkstudier i samband med andra studier, i stället för genom avläggande av språkexamen.

14 §

Intyg om motsvarande språkkunskaper

Utbildningsstyrelsen kan utan att verkställa språkexamen på ansökan

1) utfärda intyg om utmärkta kunskaper i finska eller svenska till den som enligt godtagbar utredning genom tidigare verksamhet har visat sig ha de språkkunskaper som krävs, samt

2) besluta om jämställande av språkstudier utomlands med allmänna språkexamina.

Gällande lydelse

språkexamensnämnd för svenska språket (språkexamensnämnderna). Utbildningsstyrelsen förordnar dessutom ett tillräckligt antal examinatorer som är insatta i bedömning av språkkunskaper.

Språkexamensnämndernas ledamöter och examinatorerna har tjänsteansvar. Beträffande jäv för dem gäller 27–29 § förvaltningslagen (434/2003).

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om språkexamensnämndernas sammansättning och om hur de tillsätts samt om nämndens uppgifter och behandlingen av ärenden i nämnderna, om hur examinatorer utses och examina avläggs samt om tillsynen över genomförandet av språkexamina.

Utbildningsstyrelsen ger vid behov, efter att språkexamensnämnderna har yttrat sig, anvisningar för examinatorerna om hur språkexamina skall verkställas.

12 §

Avgifter

För deltagande i språkexamen som språkexamensnämnderna anordnar och för nämndernas beslut samt för examina som examinatorerna anordnar tas ut en avgift såsom offentligrättslig prestation enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Närmare bestämmelser om avgiftens storlek utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

Med avvikelse från 1 mom. tas ingen avgift ut för deltagande i en sådan språkexamen för statsförvaltningen som påvisar utmärkta kunskaper i finska eller svenska och inte heller för nämndernas beslut om en sådan examen av den som

1) har avlagt examen enligt lagen om studentexamen (502/2019) eller motsvarande utländsk examen,

2) studerar i syfte att avlägga högskoleexamen, eller

3) har avlagt högskoleexamen.

I de situationer som avses i 2 mom. får anmälan till examen göras avgiftsfritt tre gånger.

Föreslagen lydelse

(15 § upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som gäller ingående av avtal om ordnande av språkexamina och andra behövliga praktiska arrangemang som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

En hänvisning till språkexamina för statsförvaltningen som vid denna lags ikraftträdande finns i en annan lag eller förordning avser efter lagens ikraftträdande en hänvisning till allmänna språkexamina enligt lagen om allmänna språkexamina. En hänvisning till en viss nivå i språkexamina för statsförvaltningen jämföras med kunskapsnivåerna i de allmänna språkexamina på det sätt som föreskrivs i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (481/2003).

13 §

Språkkunskaper som visas genom allmänna språkexamina eller i samband med studier

Genom förordning av statsrådet bestäms på vilket sätt kunskaper i finska eller svenska kan visas genom *examina som avses i lagen om allmänna språkexamina (668/1994)* eller genom språkprov eller språkstudier i samband med andra studier, i stället för genom *språkexamen för statsförvaltningen*.

14 §

Intyg om motsvarande språkkunskaper

Språkexamensnämnderna kan, utan att föranstalta språkexamen för statsförvaltningen, på ansökan

1) utfärda intyg om utmärkta kunskaper i finska eller svenska till den som enligt godtagbar utredning genom tidigare verksamhet har visat sig ha de språkkunskaper som krävs, samt

2) besluta om jämställande av språkstudier utomlands med *språkexamen för statsförvaltningen*.

15 §

Examinandens rättsskydd

Examinanden ska informeras om vilka bedömningsgrunder som gäller för examensprestationen.

En examinatorns beslut får inte överklagas genom besvär.

Den som är missnöjd med en examinatorns bedömning får dock inom sju dagar efter att han eller hon fått del av beslutet anmäla sig för att avlägga examen inför språkexamensnämnden. Den nya examinationen inför nämnden är då avgiftsfri.

Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas i övrigt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Statsrådets förordning

om ändring av statsrådets förordning om allmänna språkexamina

I enlighet med statsrådets beslut
upphävs i statsrådets förordning om allmänna språkexamina (1163/2004) 6 §, sådan den lyder delvis ändrad i förordning 1366/2022, och
ändras 1 § 3 mom., 2 §, 5 § och 7 § 1 mom., sådana de lyder delvis ändrade i förordningarna 1109/2011 och 1366/2022, som följer:

1 §

Kommissionen för allmänna språkexamina

Kommissionens och dess sektioners administrativa uppgifter sköts som tjänsteuppdrag vid Utbildningsstyrelsen.

2 §

Kommissionens uppgifter

Kommissionen för allmänna språkexamina har till uppgift att

- 1) ta initiativ till utveckling av examenssystemet,
- 2) i förberedande syfte behandla grunderna för allmänna språkexamina,
- 3) behandla ärenden som gäller att ta in nya språk eller att slopa språk i systemet, och
- 4) behandla andra betydande ärenden som gäller examenssystemet.

Utbildningsstyrelsen utfärdar examensintygen.
Kommissionen avfattar årligen en verksamhetsberättelse och lämnar den till Utbildningsstyrelsen.

5 §

Delprov i examina

En allmän språkexamen ska på varje examensnivå omfatta följande delprov, som kan avläggas tillsammans eller separat:

- 1) talförståelse,
- 2) muntlig framställning,
- 3) textförståelse,
- 4) skriftlig framställning.

Med avvikelse från 1 mom. kan följande delprov avläggas på varje kunskapsnivå i examen i teckenspråk:

- 1) förståelse av teckenspråk,
- 2) självständig produktion av teckenspråk,
- 3) diskussion på teckenspråk.

6 §

Avtal om anordnande av examina

(upphävs)

7 §

Bedömare av examina

Av den som antecknas i registret över bedömare krävs högre högskoleexamen samt av Utbildningsstyrelsen godkänd utbildning av bedömare.

Statsrådets förordning

om visande av kunskaper i finska och svenska

I enlighet med statsrådets beslut föreskrivs med stöd av lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003):

1 kap.

Språkkunskap som visats genom språkexamina

1 §

Språkkunskap som visats genom språkexamina

Examina i finska och svenska enligt lagen om allmänna språkexamina (964/2004) visar sådana språkkunskaper som avses i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003) enligt följande:

1) Nivå 6 i muntlig framställning och hörförståelse i delprov i en allmän språkexamen motsvarar utmärkt förmåga att använda språket i tal, nivåerna 4 och 5 i samma delprov motsvarar god förmåga, och nivå 3 i provet motsvarar nöjaktig förmåga,

2) Nivå 6 i skriftlig framställning och textförståelse i delprov i en allmän språkexamen motsvarar utmärkt förmåga att använda språket i skrift, nivåerna 4 och 5 i samma delprov motsvarar god förmåga, och nivå 3 i provet motsvarar nöjaktig förmåga,

3) Nivå 6 i hörförståelse och textförståelse i delprov i en allmän språkexamen motsvarar utmärkt förmåga att förstå språket, nivåerna 4 och 5 i samma delprov motsvarar god förmåga, och nivå 3 i provet motsvarar nöjaktig förmåga.

Utmärkt, god eller nöjaktig förmåga att använda språket i tal eller i skrift eller att förstå språket som visats genom språkexamen för statsförvaltningen före den 1 januari 2026 jämföras med allmänna språkexamina i finska och svenska på det sätt som avses i 1 mom.

2 §

Allmänna språkexamina enligt tidigare gällande bestämmelser

Nivåerna på den niogradiga kunskapsnivåskalan för allmänna språkexamina som avlagts före den 1 januari 2002 motsvarar nivåerna på den sexgradiga kunskapsnivåskalan i 13 § så som anges i Utbildningsstyrelsens föreskrift av den 5 maj 2003 (D:18/011/2003).

2 kap.

Språkkunskap som visats i samband med studier

3 §

Utmärkt förmåga att använda språket i tal och skrift

Språkexamen som visar utmärkt förmåga att använda finska eller svenska i tal och skrift fordras inte av den som på detta språk

- 1) har fått sin skolutbildning enligt 8 § och avlagt mogenhetsprov vid en högskola,
- 2) har avlagt studentexamen med minst vitsordet magna cum laude approbatur i provet i detta språk som modersmål, eller
- 3) har avlagt studentexamen med minst vitsordet eximia cum laude approbatur i provet i finska eller svenska som andra språk.

4 §

God förmåga att använda språket i tal och skrift

Språkexamen som visar god förmåga att använda finska eller svenska i tal och skrift fordras inte av den som på detta språk

- 1) har fått sin skolutbildning enligt 8 §,
- 2) har avlagt studentexamen med godkänt vitsord i provet i detta språk som modersmål,
- 3) har avlagt studentexamen med minst vitsordet magna cum laude approbatur i provet i finska eller svenska som andra språk, eller
- 4) har avlagt mogenhetsprov vid en högskola.

Språkexamen som visar god förmåga att använda finska eller svenska i tal och skrift fordras inte heller av den som

- 1) har fått minst vitsordet god i ett sådant språkprov eller i sådana språkstudier i detta språk som ingår i högskoleexamen och som gäller förmåga att använda det andra inhemska språket i tal och skrift,

- 2) vid en högskola har slutfört minst grund- och ämnesstudierna, 35 studieveckor eller avlagt vitsordet cum laude approbatur i finska språket eller i ett annat läroämne som enligt intyg av högskolan motsvarar detta,

- 3) vid en högskola har slutfört minst grund- och ämnesstudierna, 35 studieveckor eller avlagt vitsordet cum laude approbatur i svenska språket eller i ett annat läroämne som enligt intyg av högskolan motsvarar detta.

5 §

Nöjaktig förmåga att använda språket i tal och skrift

Språkexamen som visar nöjaktig förmåga att använda finska eller svenska i tal och skrift fordras inte av den som

- 1) har fått vitsordet nöjaktig i ett sådant språkprov eller i sådana språkstudier i detta språk som ingår i högskoleexamen och som gäller förmåga att använda det andra inhemska språket i tal och skrift.

- 2) har slutfört minst grundstudierna, 15 studieveckor eller avlagt minst vitsordet approbatur i finska språket eller i ett annat läroämne som enligt intyg av högskolan motsvarar detta.

- 3) har slutfört minst grundstudierna, 15 studieveckor eller avlagt minst vitsordet approbatur i svenska språket eller i ett annat läroämne som enligt intyg av högskolan motsvarar detta.

6 §

Förmåga att förstå språket

Språkexamen som visar god förmåga att förstå finska eller svenska fordras inte av den som har avlagt studentexamen med minst vitsordet eximia cum laude approbatur i den långa lärokursen i det andra inhemska språket (A-språk).

Språkexamen som visar nöjaktig förmåga att förstå finska eller svenska fordras inte av den som har avlagt studentexamen med minst vitsordet cum laude approbatur i den långa lärokursen i det andra inhemska språket (A-språk) eller minst vitsordet eximia cum laude approbatur i den medellånga lärokursen i det andra inhemska språket (B1-språk).

7 §

Språkkunskap som ska anges i betyg över högskoleexamen

På betyget över en grundexamen vid en högskola antecknas skolutbildningens språk och mögenhetsprovets språk samt det språk i vilket den studerande har avlagt ett språkprov eller fullgjort språkstudier som visar förmåga att i tal och skrift använda landets andra språk.

8 §

Skolutbildning

En person anses ha fått sin skolutbildning på det språk, finska eller svenska, som anges som modersmål på avgångsbetyget över studier enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller gymnasielagen (629/1998) eller över studier enligt motsvarande tidigare skolformer, om han eller hon på avgångsbetyget fått godkänt vitsord i modersmålet.

Den som har avlagt studentexamen på ett annat språk än sitt skolutbildningsspråk enligt 1 mom., anses dock ha fått sin skolutbildning också på det språk på vilket han eller hon i studentexamen har avlagt godkänt prov i modersmålet eller fått minst vitsordet magna cum laude approbatur i provet i finska som andra språk respektive svenska som andra språk.